

Ledamöter och ersättare

SOCIALNÄMNDENS ARBETSUTSKOTT

Tid torsdag 15 oktober 2026 kl. 08:15**Plats** Stadshuset, Våning 2, lokal Tampen

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Avropsanmälan Addas ramavtal: konsulentstött familjehemsvård 2024	2026/1146	3 - 4
2	Svar på remiss Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare	2026/848	5 - 50
3	Information om svar på remiss Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet	2026/1022	51 - 64
4	Information om svar på remiss Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser	2026/1006	65 - 75
5	Information om svar på remiss avseende ändring i allmänna råden SOSFS 2013:1 om ekonomiskt bistånd	2026/1161	76 - 96
6	Sammanträdesordning för socialnämnden 2027	2026/1195	97 - 98
7	Revidering av socialnämndens delegationsordning - kommunala hyresgarantier	2026/1009	99 - 101
8	Insats i form av familjeavlastning enligt SoL samt beslut om delegat att fatta beslut om insatsen	2026/298	102 - 104
9	Statsbidrag till arbete med att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap 2027	2026/1024	105 - 114
10	Motion (SD) Övergrepp i äldreomsorgen	2026/312	115 - 118
11	Motion (KD) Byt ut begreppet brukare	2025/1581	119 - 121
12	Kommuntal för mottagande av nyanlända 2027	2026/1113	122 - 129

Förslag till beslut gällande avropsanmälan Addas ramavtal - konsulentstött familjehemsvård 2024

Ärendenr 2026/1146-2.5.1.3

Socialförvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämndens arbetsutskott beslutar att Luleå kommun ska avropa Inköpscentralen Addas ramavtal – konsulentstött familjehemsvård 2024.
2. Inköpschef ges i uppdrag att avropsanmäla avropet till Adda inköpscentral.

Sammanfattning av ärendet

Befintligt avtal har gått ut och ett nytt avtal för konsulentstött familjehemsvård behövs. Ramavtalets syfte är att tillgodose kommunernas behov av handledning och stöd både till kommunens egna familjehem och till de familjehem som är knutna till konsulentstödda familjehemsverksamheter.

Behovet av detta avtal finns inom Familjemshuset och Barn- och unga enheten.

Avtalet är indelat i följande anbudsområden:

- Allmänt och förstärkt familjehem för barn och unga under 21 år.
- Konsulentstött familjehemsvård för vuxna.
- Konsulentstödda jourhem för barn och unga under 21 år.
- Handledning och stöd till familjehem i kommunens egen regi.

Ramavtalet gäller maximalt i fyra år, som längst till 2030-09-14. Det uppskattade värdet av kommande avrop på ramavtalet uppskattas till ca 22 500 000 kr per år.

Antal antagna leverantörer, 235 st.

De enskilda placeringarna/avropen på ramavtalet sker enligt en särskild fördelningsnyckel. Fördelningsnyckeln utgår från socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och innebär att det är individens specifika behov samt vårdnadshavarens och/eller individens önskemål som styr vilken verksamhet som får placeringen.

Som stöd för placering har den placerande kommunen tillgång till information om leverantörerna som finns tillgänglig i Addas urvalsdatabas. Om behovsbedömningen leder till en placering som två eller flera utförare

tillhandahåller ska lägsta pris vara den utslagsgivande faktorn för val av verksamhet.

Beskrivning av ärendet

Anledningen till att detta avropas från Addas inköpscentral i stället för via en egen upphandling är upphandlingens karaktär och omfattning. Den är administrativt tung att genomföra samt förvalta. Adda arbetar kontinuerligt med att förvalta avtalet samt att följa upp leverantörerna. Verksamheterna har använt sig av motsvarande avtal tidigare och varit nöjda.

Dialog

Upphandlingen är genomförd av Addas inköpscentral.

Dialog internt inom berörda verksamheter är genomförd.

Beslutsunderlag

- ADDA inköpscentrals information om nya Konsulentstöd familjehemsvård 2024

Frida Tillberg

Enhetschef placeringsenheten

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, Inköp och upphandlingskontoret

Förslag till beslut gällande svar på remiss Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Ärendenr 2026/848-1.3.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna socialförvaltningens remissvar på promemorian *Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare* och avge nedanstående som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, Ju2026/01662.

Sedan 2019 har ett snabbförfarande för unga lagöverträdare, kallat ungdomsspåret, testats. Målet är att polisförhör ska hållas inom en vecka efter brottet och att polisleda utredningar ska vara lagförda inom tio veckor. Försöket har lett till mer enhetliga och effektiva arbetssätt, vilket ger snabbare åtgärder från samhället på ungdomsbrott. Snabba insatser kan också bidra till att fånga upp social problematik och minska risken för fortsatt brottslighet. Därför föreslås nu att ungdomsspåret blir en permanent verksamhet.

Socialförvaltningens yttrande

Socialförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen. Förslagen ligger i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen och harmonierar väl med förvaltningens utredningstider.

Socialförvaltningen har samtidigt identifierat ett antal frågor som bedöms viktiga att beakta.

Det finns behov av ett förtydligande av vad jourtid innebär i praktiken samt om en utvidgning av förfarandet kan medföra ett ökat antal förhör utanför ordinarie kontorstid. Det är även angeläget att klargöra i vilken omfattning detta kan komma att påverka beredskapsverksamheten.

Ungdomsteamet ser positivt på att processen kan genomföras snabbare, vilket gynnar familjerna och möjliggör en skyndsam hantering av straffvarningar. Samtidigt bedöms de kortare ledtiderna inte vara tillräckliga för att förhandsbedömningar ska kunna genomföras inom 14 dagar.

Det har vidare framkommit att information i vissa fall riskerar att inte nå berörda parter och att återkoppling från samverkansaktörer inte alltid kommer socialtjänsten till del.

Verksamheten ser därför ett behov av tydligare kontaktvägar inom Polismyndigheten för att säkerställa en effektiv och rättssäker samverkan.

Sammanfattande ställningstagande

Luleå kommun tillstyrker i huvudsak förslagen i Ju2026/01662. Kommunen anser att det fortsatta arbetet med lagstiftningen bör beakta:

- Ett förtydligande av vad jourtid innebär i praktiken.
- Om en utvidgning av förfarandet kan medföra ett ökat antal förhör utanför ordinarie kontorstid.
- I vilken omfattning detta kan komma att påverka beredskapsverksamheten.
- Att de kortare ledtiderna inte bedöms vara tillräckliga för att förhandsbedömningar ska kunna genomföras inom 14 dagar.
- Tydligare kontaktvägar inom Polismyndigheten för att säkerställa en effektiv och rättssäker samverkan.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Det är viktigt att brott utreds och lagförs snabbt, effektivt och rättssäkert. En kortare lagföringsprocess gynnar både de berörda och rättsväsendets resursanvändning, samtidigt som den stärker allmänhetens trygghet och förtroende. För att förbättra rättskedjans effektivitet införde regeringen 2017 en försöksverksamhet med snabbförfarande i brottmål. Genom nya arbetssätt, verktyg och ökad samverkan skapades en mer sammanhållen process mellan berörda myndigheter. Sedan 2019 finns även ett särskilt snabbförfarande för lagöverträdare under 18 år, det så kallade ungdomsspåret. År 2020 tillsattes utredningen om snabbare lagföring för att utreda ett permanent snabbförfarande i brottmål. Utredningens betänkande (SOU 2021:46) låg till grund för flera lagändringar som presenterades i propositionen Snabbare lagföring av brott (2021/22:279), bland annat krav på skyndsam handläggning i domstol och nya delgivningsregler. Regeringen valde dock att inte permanenta ungdomsspåret vid den tidpunkten, utan i stället förlänga och utvidga försöksverksamheten. Sedan dess har ungdomsspåret successivt införts i hela landet och ska under året tillämpas i samtliga polisregioner. Försöksverksamheten pågår till och med den 31 december 2026.

Promemorians förslag

Promemorian föreslår att det så kallade ungdomsspåret, som sedan 2019 har bedrivits som försöksverksamhet, ska införas permanent i rättsväsendet från den 1 januari 2027. Syftet är att säkerställa att unga lagöverträdare möts av en

snabb och tydlig reaktion från samhället, där tiden mellan brott, utredning och lagföring minimeras. Erfarenheterna från försöksverksamheten visar att arbetssättet har lett till en mer enhetlig, effektiv och kvalitativ hantering av ungdomsärenden samt förbättrad samverkan mellan berörda myndigheter.

Ungdomsspåret omfattar i huvudsak ingripandebrott där den misstänkte är under 18 år och har anträffats i anslutning till brottet. Arbetsmetoden bygger på att polisen snabbt genomför centrala utredningsåtgärder, såsom att säkra bevisning, förhöra vittnen, kontakta vårdnadshavare och socialtjänst samt planera det fortsatta utredningsarbetet. Målsättningen är att den unge ska höras inom en vecka från brottet eller ingripandet om förhör inte kan hållas direkt, samt att polisleda ärenden ska lagföras inom tio veckor. Enligt promemorian skapar detta bättre förutsättningar för tidiga sociala insatser och minskar risken för fortsatt brottslighet och etablering i kriminella miljöer.

För att permanenta verksamheten föreslås att en ny bestämmelse, 3 c §, införs i förundersökningskungörelsen (1947:948). Bestämmelsen innebär att brottsutredningar mot personer som inte fyllt 18 år får ingå i ett särskilt snabbförfarande och att dessa ärenden ska märkas upp särskilt. Regleringen motsvarar den ordning som redan finns för snabbförfarandet för vuxna men anpassas till de särskilda förutsättningar som gäller för unga lagöverträdare.

Promemorian föreslår också att den myndighetsgemensamma samverkan som byggts upp under försöksverksamheten ska fortsätta och regleras permanent. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Rättsmedicinalverket ska även fortsättningsvis samverka för att möjliggöra snabbförfarandet. Bestämmelser om detta föreslås införas i respektive myndighets instruktion. Polismyndigheten ska även fortsättningsvis ha det övergripande ansvaret för att leda, samordna och utveckla arbetet, eftersom myndigheten har spelat en central roll i utvecklingen av arbetsmetoden.

En viktig del i förslaget är att bevara de strukturer för uppföljning, erfarenhetsutbyte och samverkan som etablerats under försöksperioden. De deltagande myndigheterna bedömer att fortsatt nationell och lokal samverkan, inklusive samarbete med kommunernas socialtjänster, är nödvändig för att upprätthålla kvaliteten i arbetet och för att ytterligare förbättra möjligheterna att nå de uppsatta tidsmålen.

Promemorian bedömer att förslagen kommer att leda till snabbare och mer rättssäkra processer för unga lagöverträdare, bättre möjligheter till tidiga stödinsatser samt ett effektivare resursutnyttjande inom rättsväsendet. Samtidigt bedöms reformen inte medföra några betydande kostnadsökningar utan kunna genomföras inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027, i direkt anslutning till att den nuvarande försöksverksamheten avslutas.

Dialog

Yttrandet har beretts inom socialförvaltningen med utgångspunkt i promemorians förslag och de behov som berör Individ och familjeomsorg (IFO) barn och unga.

Arbetsmarknad- och utbildningsförvaltningen (AUF) har valt att inte svara på remissen. AUF bedömer att skrivelsen inte direkt omfattar nämndernas (arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämnden) ansvarsområden även om det kan påverka verksamheterna indirekt.

Beslutsunderlag

- Missiv - Remiss av promemorian Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, SOC Hid: 2026.2495
- Promemoria - Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, SOC Hid 2026.2496.

Marcus Junkka Bideke
Brottsförebyggande samordnare

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningen, KLF 2026/1055
Justitiedepartementet

Justitiedepartementet

Remiss av promemorian Ett permanent snabbförfarande i
brottmål för unga lagöverträdare

Remissinstanser

1. Attunda tingsrätt
2. Barnombudsmannen
3. Bodens kommun
4. Borås kommun
5. Botkyrka kommun
6. Barnrättsbyrån
7. BRIS – Barnens Rätt i Samhället
8. Brottsförebyggande rådet
9. Brottsoffermyndigheten
10. Diskrimineringsombudsmannen
11. Domstolsverket
12. Eksjö kommun
13. Funktionsrätt Sverige
14. Föreningen Sveriges socialchefer
15. Göteborgs kommun
16. Göteborgs tingsrätt
17. Helsingborgs kommun
18. Helsingborgs tingsrätt
19. Haninge kommun

20. Huddinge kommun
21. Institutet för mänskliga rättigheter
22. Järfälla kommun
23. Jönköpings kommuns
24. Katrineholms kommun
25. Kriminalvården
26. Kristinehamns kommun
27. Linköpings kommun
28. Luleå kommun
29. Malmö kommun
30. Malmö tingsrätt
31. Motala kommun
32. Myndigheten för delaktighet
33. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
34. Mölndals kommun
35. Nacka kommun
36. Norrköpings kommun
37. Nyköpings kommun
38. Polismyndigheten
39. Region Jämtland Härjedalen
40. Region Skåne
41. Region Stockholm
42. Region Uppsala
43. Region Västra Götaland
44. Rädda Barnen
45. Rädda Barnens Ungdomsförbund
46. Rättsmedicinalverket
47. Skellefteå kommun
48. Socialstyrelsen
49. Solna kommun

50. Solna tingsrätt
51. Stiftelsen Allmänna Barnhuset
52. Stiftelsen Fryshuset
53. Stockholms kommun
54. Strängnäs kommun
55. Sveriges advokatsamfund
56. Sveriges kommuner och regioner
57. Södertälje kommun
58. Södertälje tingsrätt
59. Södertörns tingsrätt
60. Umeå kommun
61. Unga KRIS (Ungdomsförbundet för Kriminellas Revansch i Samhället)
62. Uppsala kommun
63. Uppsala tingsrätt
64. Värnamo kommun
65. Åklagarmyndigheten
66. Åre kommun
67. Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Justitiedepartementet **senast den 30 oktober 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till ju.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till ju.da@regeringskansliet.se. Ange diarienummer Ju2026/01662 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av

promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Sophie Blomgren
Kansliråd

Kopia till

Multiply Solutions, e-postadress: regeringskansliet@multiplysolutions.se

Promemoria

Ett permanent snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Promemorians huvudsakliga innehåll

Sedan 2019 pågår en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare, det s.k. ungdomsspåret. Målsättningen med snabbförfarandet är att polis ska hålla förhör med den misstänkte inom en vecka från brottet eller ingripandet, om det inte kan ske direkt. Är det fråga om ett brott som utreds inom ramen för en polisledd förundersökning är vidare målsättningen att brottet ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande.

Försöksverksamheten har lett till att myndigheterna utvecklat en enhetlig och mer effektiv arbetsmetod för ungdomsärenden så att brott som begås av unga lagöverträdare möts av en snabb reaktion från samhällets sida. Att en ung person begår brott kan i sig vara ett tecken på att det finns en social problematik och genom en snabb reaktion kan tidiga insatser sättas in och risken för fortsatt brottslighet minska. I denna promemoria föreslås därför att snabbförfarandet för unga lagöverträdare införs permanent så att det myndighetsgemensamma arbetet kan fortsätta även efter att försöksverksamheten löper ut.

Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	3
1.1	Förordning om ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948).....	3
1.2	Förordning om ändring i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket	4
1.3	Förordning om ändring i förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket	5
1.4	Förordning om ändring i förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten.....	6
1.5	Förordning om ändring i förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten	7
1.6	Förordning om ändring i förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården.....	8
2	Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare.....	9
3	Slutredovisningen av försöksverksamheten	10
4	Snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare ska införas permanent.....	12
5	Den myndighetsgemensamma samverkan ska fortsätta	13
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	14
7	Konsekvenser.....	14
	Bilaga 1 – Myndighetsgemensam redovisning	16

1 Författningsförslag

1.1 Förordning om ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948)

Härigenom föreskrivs att det i förundersökningskungörelsen (1947:948) ska införas en ny paragraf, 3 c §, av följande lydelse.

3 c §

Om den som misstänks för ett brott inte har fyllt 18 år vid brottet, får utredningen av brottet ingå i ett särskilt snabbförfarande som riktar sig mot unga lagöverträdare. Årenden i förfarandet ska märkas upp särskilt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.2 Förordning om ändring i förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket

Härigenom föreskrivs att 3 b § förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 b §¹

Rättsmedicinalverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *och* 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948).

Rättsmedicinalverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *samt* 3 b *och* 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948).

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.3 Förordning om ändring i förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket

Härigenom föreskrivs att 1 d § förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Domstolsverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *och* 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948).

Föreslagen lydelse

1 d §¹

Domstolsverket ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *samt* 3 b *och* 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948).

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

¹ Senaste lydelse 2022:1511.

1.4 Förordning om ändring i förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten

Härigenom föreskrivs att 12 a § förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

12 a §¹
Åklagarmyndigheten ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken och 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948). Åklagarmyndigheten ska bistå Polismyndigheten med utbildningsinsatser för förundersökningsledare i *snabbförfarandet* och lämna relevant återkoppling på deras arbete.

Föreslagen lydelse

12 a §¹
Åklagarmyndigheten ska delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b och 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948). Åklagarmyndigheten ska bistå Polismyndigheten med utbildningsinsatser för förundersökningsledare i *snabbförfarandena* och lämna relevant återkoppling på deras arbete.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.5 Förordning om ändring i förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten

Härigenom föreskrivs att 16 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

16 §
Polismyndigheten ska delta i och ha ett särskilt ansvar för att leda ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *och* 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948). Polismyndigheten ska också ha ett särskilt ansvar för att tillsammans med övriga myndigheter i det myndighetsgemensamma arbetet utveckla arbetet i *förfarandet*.

Föreslagen lydelse

16 §
Polismyndigheten ska delta i och ha ett särskilt ansvar för att leda ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken *samt* 3 b *och* 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948). Polismyndigheten ska också ha ett särskilt ansvar för att tillsammans med övriga myndigheter i det myndighetsgemensamma arbetet utveckla arbetet i *förfarandena*.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

1.6 Förordning om ändring i förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården

Härigenom föreskrivs att 3 § förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Myndigheten ska

1. delta i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten,

2. delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken och 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948), och

2. delta i ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b och 3 c §§ förundersökningskungörelsen (1947:948), och

3. verkställa de transporter som Polismyndigheten och Säkerhetspolisen överlämnar enligt 29 a § polislagen (1984:387) samt lämna andra myndigheter den hjälp med transport som är särskilt föreskrivet.

För varje person som transporteras av myndigheten enligt första stycket 3 ska det föras journal.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2027.

2 Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare

Det är angeläget att begångna brott kan lagföras snabbt och effektivt, utan att rättssäkerhet och kvalitet får stå tillbaka. En kort och sammanhållen lagföringsprocess är bättre för enskilda som berörs av processen och mer resurseffektiv för rättsväsendet. Om brottsutredningen och prövningen tar lång tid kan det leda till att det blir svårare att lagföra brottet. En sen eller utebliven reaktion från samhällets sida kan också påverka människors trygghet och deras förtroende för rättsväsendet.

För att utveckla rättsväsendets förmåga att snabbt utreda och lagföra brott beslutade regeringen 2017 om en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål. Genom förändrade arbetsmetoder, nya verktyg och ökad samverkan skapades en mer sammanhållen och enhetlig process genom hela rättskedjan. Försöksverksamheten genomfördes av Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket tillsammans med ett antal tingsrätter och inleddes i januari 2018. Sedan februari 2019 pågår en parallell och särskild försöksverksamhet för unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år, det s.k. ungdomsspåret.

I januari 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utreda ett permanent snabbförfarande i brottmål och andra åtgärder för en snabbare lagföring av brott (dir. 2020:6). Utredningen, som antog namnet Utredningen om Snabbare lagföring, överlämnade i juni 2021 betänkandet Snabbare lagföring – ett snabbförfarande i brottmål (SOU 2021:46) till regeringen. Resultatet av försöksverksamheterna, som då hade pågått ett antal år, tjänade som underlag i utredningen. Huvuddelen av förslagen i betänkandet behandlades i propositionen Snabbare lagföring av brott (prop. 2021/22:279). Bland annat infördes då ett krav på tingsrätterna att avgöra brottmål skyndsamt, om brottet ingått i ett särskilt snabbförfarande under utredningen, och nya delgivningsbestämmelser. Regeringen gick dock inte vidare med att inrätta ett permanent snabbförfarande för unga lagöverträdare. I enlighet med vad som föreslogs i betänkandet beslutades att i stället förlänga och bygga ut den försöksverksamheten med sikte på ett framtida permanentande. Ungdomsspåret har sedan dess succesivt införts nationellt och under innevarande år ska förfarandet ha börjat tillämpas i samtliga polisregioner. Försöksverksamheten pågår alltjämt och det nuvarande regeringsuppdraget löper till och med den 31 december 2026.

Försöksverksamheten med ett snabbförfarande för unga lagöverträdare omfattar alla former av ingripandebrott där en misstänkt som inte har fyllt 18 år anträffas vid brottsplatsen. Den huvudsakliga arbetsmetoden bygger på att snabbt kunna komma i gång med utredningsarbetet. Polisen ska genomföra långtgående förstahandsåtgärder och, om möjligt, hålla förhör direkt på plats. Det kan handla om att upprätta polisanmälan, ta kontakt med vårdnadshavare, förhöra vittnen, säkra bevisning, ta kontakt med socialtjänsten samt, om möjligt, ombesörja slutdelgivning. Med tanke på det särskilda regelverk som gäller för ungdomsprocessen (t.ex. lagen

[1964:167] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare) är det i många fall inte möjligt att förhöra den misstänkte direkt. Det kan vara så att den unge behöver biträdas av en offentlig försvarare eller att vårdnadshavare och socialtjänst ska närvara vid förhör. När det av någon anledning inte är möjligt att slutföra ärendet direkt ska det finnas en färdig plan för det fortsatta utredningsarbetet med ett inbokat förhör med den misstänkte ungdomen. Ett konkret mål inom ungdomsspåret är att polisen ska hålla förhör med den misstänkte inom en vecka från brottet eller ingripandet, när det inte kan ske direkt. Eftersom metoden riktar in sig på de tidiga åtgärderna i den inledande fasen av förundersökningen vidtas huvuddelen av åtgärderna inom polisens jourverksamhet. Förutom målet med att hålla förhör inom en vecka finns en annan målsättning som går ut på att den unge, när det är fråga om en polisledd förundersökning, ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande. Med lagföring avses straffreläggande, straffvarning, åtalsunderlåtelse eller domstols dom. Inom försöksverksamheten är de involverade myndigheterna ålagda att organisera och utveckla sitt arbete så att de uppställda tidsmålen kan uppnås i praktiken. Därtill har Polismyndigheten ett särskilt uppdrag att stärka erfarenhetsutbytet inom myndigheten, genomföra utbildnings- och fortbildningsinsatser för inre och yttre personal samt vidta de åtgärder som behövs för att organisera arbetet för lokalpolisområdena, polisområdena och polisregionen.

3 Slutredovisningen av försöksverksamheten

En myndighetsgemensam slutredovisning av uppdraget om försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år gavs in till regeringen i april 2026, se *bilaga 1*. Myndigheterna förordar i redovisningen att försöksverksamheten ska införas permanent och lämnar förslag på hur det kan uppnås. Av slutredovisningen framgår i korthet följande.

Inom ramen för försöksverksamheten har polisen utbildat ca 450 förundersökningsledare. Syftet har varit att förundersökningsledarna ska ha kunskap om hur ärenden som ingår i förfarandet praktiskt ska hanteras och hur samverkan ska genomföras med aktörer utanför myndigheten. Utbildningen har även syftat till att förankra de särskilda rättsliga förutsättningar som gäller vid lagföring av unga lagöverträdare så att polisanställda ska förstå sin roll och betydelse i rättskedjan. Myndigheten har därtill tagit fram inspelade föreläsningar, checklistor och utbildningsmaterial om arbetsmetoden. Den breda kompetensutvecklingen har bidragit till en mer enhetlig handläggning av ungdomsärendena och därtill motverkat den tveksamhet kring hanteringen som till viss del funnits hos poliser i yttre tjänst och inom jourverksamheten. Sammantaget har försöksverksamheten lett till en mer effektiv, enhetlig och kvalitativ hantering av de ärenden som ingår i förfarandet. Eftersom fler utredningsåtgärder genomförs i jourverksamheten frigörs också tid för

lokalpolisområdena att fokusera på ärenden som kräver mer kvalificerade åtgärder. Det är därför rimligt att anta att arbetsmetoden har en positiv inverkan på samtliga ungdomsärenden.

En nationell och myndighetsgemensam uppföljningsgrupp har ansvarat för att följa upp arbetsmetoden, bland annat i syfte att undvika avvikelser mellan de involverade myndigheterna i hur ärendena hanteras. Vidare har återkoppling skett i lokala samverkansforum där även socialtjänster från respektive polisområde medverkat. Samarbetet inom försöksverksamheten har fungerat väl mellan såväl myndigheterna som kommunernas socialtjänster.

De vanligaste brotten som hanteras i snabbförfarandet är bland annat butiksstölder, innehav och bruk av narkotika samt hot mot tjänsteman. Under 2025 hanterades 23,8 procent av det totala antalet redovisade ungdomsärenden inom snabbförfarandet, dock med stora regionala avvikelser. Exempelvis var siffran inom polisregion Stockholm, som tillämpat metoden längst, drygt 43 procent. För tillfället tillämpas arbetsmetoden endast i förundersökningar som leds av polisen. Det finns en överenskommelse mellan Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten om att avvakta med tillämpningen av arbetsmetoden i åklagarledda förundersökningar tills metoden fungerar fullt ut i de polisledda.

Medelgenomströmningstiden för de ungdomsärenden som redovisats till åklagare har ökat under försöksverksamheten. Aktuell och historisk uppföljning visar dock att den typ av ärenden som hanteras i snabbförfarandet i genomsnitt har en kortare handläggningstid än vad de hade haft om snabbförfarandet inte hade införts. Bristfälligt underlag från åklagare och domstolar medför att det inte har varit möjligt att ta fram rättvisande statistik kring målsättningen att nå lagföring inom tio veckor från polisens ingripande.

Myndigheterna ser ett behov av fortsatt utveckling av arbetsmetoden och ytterligare samverkan för att bättre nå de uppsatta tidsmålen. I redovisningen lämnas därför förslag om

- att nationell och lokal samverkan samt återkoppling mellan myndigheterna som ingått i försöksverksamheten ska fortsätta för att bibehålla och utveckla arbetsmetoden,
- att nationell och lokal samverkan mellan Polismyndigheten och socialtjänsten ska fortsätta,
- att myndigheterna bibehåller den struktur och organisation som har etablerats inom försöksverksamheten för att tidsmålen för lagföring i ungdomsspåret ska kunna uppnås, samt
- att myndigheterna bibehåller en myndighetsgemensam uppföljning för att det ska vara möjligt att över tid se om en utveckling av tidsmålen sker.

Utöver detta lämnas förslag på förordningsändringar för att möjliggöra ett permanent snabbförfarande för unga lagöverträdare. Förordningsändringarna behandlas närmare i denna promemoria.

4 Snabbförfarandet i brottmål för unga lagöverträdare ska införas permanent

Förslag

Brotsutredningar mot unga lagöverträdare som inte har fyllt 18 år ska få ingå i ett särskilt snabbförfarande. Ärenden som hanteras i snabbförfarandet ska märkas upp särskilt.

Skälen för förslaget

När en ungdom misstänks för ett brott är det viktigt med en snabb reaktion från samhällets sida så att kopplingen mellan brott och påföljd blir tydlig. Det sänder en viktig signal till den unge att samhället tar brottsligheten på allvar och att kriminella handlingar får konsekvenser. Genom en snabb reaktion och tidiga insatser kan risken för fortsatt brottslighet minska och kriminella karriärer förhindras i ett tidigt skede. Försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare syftar till just detta. Många av de brottstyper som ingår i förfarandet, såsom innehav och bruk av narkotika, är sådana att en tidig insats från socialtjänsten har stor potential att stävja en ogynnsam utveckling. När den unge inte samtycker till en sådan insats är det viktigt att skuldfrågan snabbt kan avgöras så att lagföring kan ske. Snabbförfarandet för unga lagöverträdare har visat sig vara ett effektivt sätt att åstadkomma detta i praktiken.

Av slutredovisningen framgår att försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år har lett till en mer enhetlig, effektiv och kvalitativ hantering av de ärenden som ingår i förfarandet. Det innebär också att fler unga har fått en snabb och tydlig reaktion från samhällets sida samt att tidiga insatser har kunnat sättas in. Genom att skilja ut de enkla ärendena från de mer komplexa kan de brottskampande myndigheternas resurser användas på ett mer effektivt sätt. Inom försöksverksamheten återspeglas detta bland annat i att enkla och rutinartade åtgärder i stor utsträckning utförs av polisens jourverksamhet och att respektive lokalpolisområde arbetar vidare utifrån en redan framtagen plan för utredningen. Snabbförfarandet har därmed lett till ett mer ändamålsenligt resursutnyttjande i praktiken. Erfarenheterna visar också att försöksverksamheten lett till en förbättrad samverkan mellan myndigheterna och att det kan bidra till att möjliggöra en snabbare hantering genom hela rättskedjan. Om snabbförfarandet etableras som ett permanent inslag i myndigheternas ordinarie verksamhet skapas möjligheter att både utveckla och utöka arbetsmetodens tillämpning.

Sammantaget visar slutredovisningen att försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för unga lagöverträdare lett till en effektivare hantering av de ungdomsärenden som ingått i förfarandet och de involverade myndigheterna vill att snabbförfarandet införs permanent. Det finns därmed starka skäl för att även snabbförfarandet för unga lagöverträdare ska bli ett permanent inslag i de involverade myndigheternas verksamhet och att de strukturer för samverkan och uppföljning som byggts upp inom försöksverksamheten bevaras.

När förfarandet med snabbare lagföring för vuxna infördes permanent inrättades en ny paragraf, 3 b §, i förundersökningskungörelsen (1947:948). En liknande förordningslösning bör användas för att göra snabbförfarandet för unga lagöverträdare permanent. Eftersom det i realiteten är fråga om två olika snabbförfaranden, vuxen- respektive ungdomsspåret, med separata arbetsmetoder som följs upp och utvärderas utifrån delvis olika parametrar bör snabbspåret för unga lagöverträdare emellertid regleras i en egen paragraf. Paragrafens utformning ligger i linje med förslaget i slutredovisningen men har justerats för att bättre stämma överens med närliggande bestämmelser i förordningen. Den valda utformningen ger även möjlighet för myndigheterna att i framtiden utveckla snabbförfarandet ytterligare och exempelvis inkludera åklagarledda förundersökningar.

5 Den myndighetsgemensamma samverkan ska fortsätta

Förslag

Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket ska fortsatt samverka i snabbförfarandet för unga lagöverträdare. Särskilda bestämmelser som reglerar den samverkan ska införas i myndigheternas instruktioner. Polismyndigheten ska ha ett särskilt ansvar för att leda det myndighetensgemensamma arbetet.

Skälen för förslaget

Uppgifterna för de myndigheter som lyder under regeringen och som ingår i snabbförfarandet, dvs. Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket, har under försöksverksamheten reglerats genom olika regeringsuppdrag. Av slutredovisningen framgår att myndigheternas samverkan har varit viktig för att nå målen och förbättra förfarandet. En fördel med den breda samverkan är också att det möjliggör relevant återkoppling, medverkan och uppföljning.

För att målen med snabbförfarandet ska kunna uppnås över tid är det av stor vikt att den nuvarande samverkan bibehålls och utvecklas. Om arbetsmetoden inte är myndighetsgemensam finns det risk för att Polismyndigheten, som är den myndighet som framför allt driver utvecklingen av arbetsmetoden, bara effektiviserar sin del av processen och inte förstår sådana åtgärder som kan vara viktiga för andra myndigheter. Även i en bredare bemärkelse är det viktigt att förfarandet utvecklas gemensamt. Det finns t.ex. ett fortsatt utvecklingsbehov vad gäller anpassning av it-system samt uppföljning och återkoppling mellan myndigheterna. Allt detta ställer särskilt höga krav på myndigheternas förmåga till samverkan och samordning. Det bör därför uttryckligen

regleras att det finns ett beständigt och särskilt myndighetsgemensamt arbete med ett snabbförfarande för unga lagöverträdare.

Det föreslås att uppgiften att samverka inom ramen för snabbförfarandet för unga ska regleras i förordning. Eftersom arbetsmetoden framför allt utvecklats av Polismyndigheten är det naturligt att den myndigheten ges ett särskilt ansvar för att leda det myndighetsgemensamma arbetet. Detta ligger även i linje med vad som gäller för snabbförfarandet för vuxna. Bestämmelser som reglerar detta ska införas i myndigheternas instruktioner. Bestämmelserna är utformade i enlighet med förslagen i slutredovisningen.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag

Förordningsändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2027. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget

Regeringsuppdraget med försöksverksamheten löper ut den 31 december 2026. Det är angeläget att förordningsändringarna träder i kraft i tid till det att regeringsuppdraget löper ut. Ändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2027. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

Förslagen kan antas leda till en snabbare och mer enhetlig hantering av brottmål för lagöverträdare under 18 år. Det finns ett särskilt starkt intresse att lagföringen av unga lagöverträdare sker snabbt så att tiden mellan brottet och reaktionen blir så kort som möjligt. Därigenom blir konsekvenserna av brottet tydligare för den unge, vilket är viktigt inte minst av pedagogiska skäl. Det är också positivt att samhällets förhållningssätt när unga begår brott är konsekvent och tydligt. Förslagen är inte begränsade till en viss typ av brottslighet och utformningen medger att arbetsmetoden kan komma att användas även i åklagarledda förundersökningar. Genom att samhället reagerar snabbare kan också antas att olika stödinsatser för den unge kan sättas in i ett tidigare skede. Detta kan i sin tur motverka risken för att den unge begår ny brottslighet samt förhindra kriminella karriärer i ett tidigt skede. En snabbare och mer effektiv hantering kan även antas stärka rättssäkerheten och innebära ett bättre resursutnyttjande hos det allmänna. Förslagen kan även antas bidra till att tillgodose bl.a. den rätt att utan dröjsmål få saken avgjord som följer av artikel 40 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

I övrigt bedöms de aktuella förslagen inte medföra några negativa konsekvenser för barn och unga eller påverka barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Under försöksverksamheten har framför allt Polismyndighetens verksamhet påverkats och i promemorian föreslås att förfarandet blir ett permanent inslag i myndighetens verksamhet. Det innebär att myndigheten behöver fortsätta arbeta med bland annat breda utbildningsinsatser och samverkan på både lokal och nationell nivå. Samtidigt har myndigheten arbetat med förfarandet under lång tid varför det bör finnas en upparbetad struktur för det fortsatta utbildning- och utvecklingsarbetet. Förslagen bedöms därmed sammantaget inte medföra annat än marginella kostnadsökningar som ryms inom myndighetens befintliga anslag.

För Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Kriminalvården bedöms förslagen inte medföra några kostnadsökningar.

De föreslagna ändringarna påverkar inte i vilken utsträckning den unge har rätt till biträde av offentlig försvarare varför förslagen inte bedöms påverka anslaget rättsliga biträden.

I övrigt bedöms förslagen inte medföra några ökade kostnader, vare sig för enskilda, andra myndigheter eller för det allmänna. Förslagen bedöms inte påverka miljön. Förslagen bedöms inte medföra några nya åligganden för regionerna och påverkar därför inte heller den kommunala självstyrelsen. Förslagen bedöms inte heller påverka jämställdheten mellan kvinnor och män.

Myndighetsgemensam redovisning

Arbetet med uppdraget om en fortsatt försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år

Informationsklass Öppen

Myndighetsgemensam redovisning, april 2026

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Bakgrund.....	4
1.2	Sammanfattning	4
2	Hur myndigheternas arbete har bedrivits	6
2.1	Polismyndigheten.....	6
2.1.1	Införandearbetet	6
2.1.2	Myndighetsgemensam samverkan	6
2.2	Åklagarmyndigheten.....	7
2.3	Domstolsverket	7
2.4	Kriminalvården	7
2.5	Rättsmedicinalverket.....	8
3	I vilken utsträckning snabbförfarandet har använts.....	9
3.1	Polismyndigheten.....	9
3.1.1	Märkning av ungdomsspårsärenden.....	10
3.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	10
3.3	Kriminalvården	10
3.4	Rättsmedicinalverket.....	11
4	Utveckling av handläggningstiden för ärenden som valts ut för snabbförfarandet	12
4.1	Polismyndigheten.....	12
4.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	14
4.3	Kriminalvården	14
4.4	Rättsmedicinalverket.....	14
5	Påverkan på myndigheternas övriga verksamhet	16
5.1	Polismyndigheten.....	16
5.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	17
5.3	Kriminalvården	17
5.4	Rättsmedicinalverket.....	17
6	Identifierade framgångsfaktorer och utmaningar.....	18
6.1	Polismyndigheten.....	18
6.1.1	Nationella utbildningar.....	18
6.1.2	Ärenden som hanteras inom ungdomsspåret.....	18
6.1.3	Uppmärkning av ärenden	18
6.1.4	Kallelse till förhör - bokningssystem	19
6.2	Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.....	19
6.3	Kriminalvården	19
6.4	Rättsmedicinalverket.....	19
7	Förslag på hur försöksverksamheten kan permanentas.....	21
7.1	Förslag på innehåll i arbetsmetoden.....	21
7.1.1	Förslag på ny lagtext	22

1 Inledning

På regeringens uppdrag pågår en försöksverksamhet med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år, det s.k. ungdomsspåret. Försöksverksamheten genomförs gemensamt av Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Domstolsverket tillsammans med ett antal tingsrätter. Deltar gör även de kommuners socialtjänster som har samtyckt till att på försök arbeta med en ökad samverkan inom förfarandet.

Denna myndighetsgemensamma rapport, som ska vara regeringen tillhanda den 14 april 2026, redovisar hur försöksverksamheten fortlöper samt lämnar förslag på hur ett permanentande av försöksverksamheten med ett snabbförfarande i brottmål för lagöverträdare under 18 år (ungdomsspåret) kan utformas.

Då försöksverksamheten kortfattat benämns som ungdomsspåret kommer begreppen ungdomen och ungdomar att användas genomgående i redovisningen trots att andra begrepp används i relevant lagstiftning på området.

1.1 Bakgrund

Försöksverksamheten med ungdomsspåret inleddes i polisområde Stockholm Nord, en del av polisregion Stockholm, men byggdes under våren 2022 ut till hela polisregion Stockholm.

För att fortsätta utvecklingen och för att underlätta en eventuell övergång till en permanent verksamhet förlängdes försöksverksamheten till den 31 december 2026 samtidigt som det beslutades att successivt fler polisregioner skulle börja tillämpa metoden.

Under 2024 har polisregionerna Syd och Väst och under 2025 har polisregionerna Nord och Öst påbörjat försöksverksamheten. De återstående polisregionerna Bergslagen och Mitt kommer att påbörja försöksverksamheten under 2026.

1.2 Sammanfattning

Ungdomsspåret är en gemensam nationell arbetsmetod i brottmål där lagöverträdaren är under 18 år som myndigheterna arbetar enligt. Genom arbetsmetoden säkerhetsställs att ärenden hanteras likvärdigt, rättssäkert och effektivt. En gemensam arbetsmetod gör det lättare att göra rätt och medför att lika ärenden hanteras på liknande sätt.

Samverkan mellan myndigheterna och med kommunernas socialtjänster är en viktig del av arbetsmetoden som bedöms ha fungerat väl både på lokal och nationell nivå. Inom ungdomsspårets olika samverkansforum omhändertas erfarenheter och återkoppling sker, vilket skapar ett lärande i vardagen.

Det främsta syftet med arbetsmetoden är att starta upp utredningen och få till ett tidigt förhör med den misstänkte ungdomen, antingen direkt eller att ungdomen kallas till ett förhör med målsättningen att det ska hållas inom 7 dagar. Målsättningen är också att ett brott som utreds inom ramen för en polisledd förundersökning ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande.

Under 2025 var medelgenomströmningstiden nationellt för ärenden som redovisades till åklagare 28,3 dagar, vilket är en ökning med 1,4 dagar eller 5,2 procent sedan föregående år.

Den relativt stora ökningen av medelgenomströmningstiden under 2025 beror inte på en stor generell ökning utan är till stor del kopplad till att vissa ärenden tagit mer än 10 veckor att redovisa. I polisregion Stockholm som använt snabbförfarandet under hela 2024 och 2025 har medelgenomströmningstiden för redovisade ärenden ökat från 33,5 dagar 2024 till 35,1 dagar 2025. Det är en ökning med 1,6 dagar eller 4,9 procent. Om de ärenden som tagit mer än 10 veckor att redovisa exkluderas har medelgenomströmningstiden istället ökat från 27,5 dagar 2024 till 28,0 dagar 2025. Det är en ökning med 0,5 dagar eller 1,9 procent. Även om medelgenomströmningstiden ökat något för de redovisade ärendena i snabbförfarandet är det högst troligt, med beaktande av den statistik som finns historiskt, att medelgenomströmningstiden för ärendena hade varit högre om snabbförfarandet inte hade använts.

Det finns dock fortfarande mer att göra, varför en fortsatt utveckling av arbetsmetoden och ytterligare samverkan mellan myndigheterna är nödvändig för att nå ökad effektivitet i rättskedjan.

I sista avsnittet i detta dokument redovisas myndigheternas förslag till hur ett permanentande av försöksverksamheten kan utformas.

2 Hur myndigheternas arbete har bedrivits

2.1 Polismyndigheten

2.1.1 Införandearbetet

I polisregionerna Stockholm, Syd och Väst är ungdomsspåret infört och ärenden hanteras enligt metoden. Polisregionerna Nord och Öst införde ungdomsspåret under hösten 2025. Införandet pågår i polisregion Bergslagen och Mitt. De regionerna kommer att ha infört arbetsmetoden i sin helhet under 2026.

Det finns en nationell införandegrupp med representanter från nationella operativa avdelningen vid Polismyndigheten och från polisregionerna. Polisregionerna har i sin tur skapat egna införandeorganisationer.

Cirka 450 stycken förundersökningsledare har utbildats i polisregionerna Nord, Syd, Väst och Öst. Syftet med utbildningarna har varit att utbilda i hur ärenden som ingår i förfarandet praktiskt ska hanteras och hur samverkan ska genomföras med aktörer utanför Polismyndigheten. Utbildningarna har även syftat till att förankra de rättsliga förutsättningarna för att alla polisanställda ska förstå sin roll och sin betydelse i rättskedjan samt vikten av de brottsförebyggande åtgärderna.

Ingripandepoliser har fått ta del av inspelade föreläsningar. Utbildade förundersökningsledare har varit med vid dessa utbildningstillfällen för att samverka, svara på frågor och hjälpa till med lokal information. Polismyndighetens intranät uppdateras kontinuerligt med checklistor och utbildningsmaterial avseende arbetsmetoden.

Polismyndighetens kartapplikation har uppdaterats med kontaktuppgifter till de socialtjänster som startat upp sin försöksverksamhet. Detta innebär att poliser i yttre tjänst enkelt i sin tjänstemobil kan se vilken socialtjänst som den misstänkte ungdomen tillhör samt att de direkt kan ringa till aktuell socialtjänst.

2.1.2 Myndighetssamverkan

Myndighetssamverkan är viktig för att polisen ska kunna upprätthålla en högkvalitativ utredningsverksamhet vilket är en förutsättning för att målen med arbetet ska kunna uppnås och en snabbare lagföring. En fördel med att Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Rättsmedicinalverket ingår i uppdraget är att det möjliggör relevant återkoppling, samverkan och uppföljning för polisens del.

Det finns en väl fungerande nationell myndighetssamverkan införandegrupp (MGIG). MGIG har ett övergripande ansvar och beslutar om den nationella inriktningen för såväl införandet som utvecklingen inom ungdomsspåret.

En nationell myndighetsgemensam uppföljningsgrupp ansvarar för uppföljning av resultaten med syftet att säkerställa att tidsmålen hålls och för att undvika avvikelser mellan myndigheterna.

Lokal återkoppling, avvikelser och brister i enskilda ärenden hanteras i lokala myndighetsgemensamma samverkansforum. I samverkan ingår även socialtjänsterna inom respektive polisområde. I flera fall har det upprättats särskilda samverkansavtal för ungdomsspåret mellan polisen och berörda socialtjänster.

2.2 Åklagarmyndigheten

För att skapa enhetlighet och möjliggöra erfarenhetsutbyte inom Åklagarmyndigheten ordnades en heldag under 2025 med information och diskussioner mellan åklagare från alla nytillkomna kammare och poliser ansvariga för införandet i polisregionerna Nord och Öst. Deltagare från de nytillkomna kamrarna fick möjlighet att på plats planera för den lokala myndighetsgemensamma samverkan. Ett likadant erfarenhetsutbyte anordnades inför att försöksverksamheten utvidgades till polisregionerna Bergslagen och Mitt i början av 2026.

Försöksverksamheten har inte inneburit några förändrade arbetssätt för åklagarna på de kammare som nu anslutit till verksamheten. Ärendena fördelas, likt övriga ärenden med unga lagöverträdare, till åklagare som hanterar ärenden med frister och skyndsamhetskrav.

2.3 Domstolsverket

Mot bakgrund av att mål där den tilltalade är under 18 år redan sedan tidigare hanteras skyndsamt med korta tidsfrister hos Domstolarna har ungdomsspåret inte inneburit några större förändringar i arbetssättet för Sveriges domstolar.

2.4 Kriminalvården

En begäran om personutredning för en minderårig görs i specifika fall då en kriminalvårdspåföljd kan vara aktuell.

Kriminalvårdens arbete med snabbare lagföring för unga under 18 år skiljer sig inte nämnvärt från arbetet med snabbare lagföring för vuxna. Personutredningar genomförs efter begäran och för de under 18 år har frivården särskilda hänsyn att ta och beaktanden att göra. Dessa hänsyn och beaktanden innebär dock inte att personutredningsuppdraget skiljer sig åt för unga mistänkta; syftet är fortfarande att utreda behovet av övervakning och förutsättningarna för en frivårdande påföljd.

Den myndighetsgemensamma samverkan möjliggör en mer effektiv hantering av eventuella frågeställningar rörande handläggning, gemensamma principer och överenskommelser.

2.5 Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverket och Polismyndigheten har sedan år 2007 en överenskommelse om att ärenden som rör ungdomar under 18 år alltid ska hanteras skyndsamt. Myndigheterna har bedömt att de arbetssätt som följer av överenskommelsen motsvarar ändamålen med den aktuella försöksverksamheten. Av detta skäl har regeringsuppdraget inte inneburit någon förändrad hantering av dessa ärenden inom Rättsmedicinalverket.

3 I vilken utsträckning snabbförfarandet har använts

3.1 Polismyndigheten

Enligt regeringsuppdraget ska försöksverksamheten omfatta alla former av ingripandebrott där en misstänkt anträffas vid brottsplatsen. Även brott mot person ska kunna ingå i försöksverksamheten, om det finns en utpekad misstänkt eller ett uppslag som snabbt kan leda till att en misstänkt identifieras. Om en förundersökning leds av åklagare bedömer Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gemensamt om det är lämpligt att undersökningen hanteras inom snabbförfarandet.

I majoriteten av de ärenden som har hanterats inom ungdomsspåret har följande kriterier varit uppfyllda:

- Polisiär förundersökningsledning (brott av enkel beskaffenhet).
- Gärningsman anträffad vid brottsplatsen.
- Ärendet har bedömts av förundersökningsledare som lämpligt att hanteras inom snabbförfarandet.
- Den brottsmisstänkte ungdomen är skriven/bor i den polisregion där brottet utfördes och polisregionen praktiserar försöksverksamhet med ungdomsspåret.

Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har gemensamt kommit överens om att avvakta med att tillämpa arbetsmetoden vid åklagarledda brott. Skälet är att arbete fortfarande pågår med att etablera grunderna för arbetsmetoden. Det är avgörande att arbetsmetoden fungerar fullt ut i polisleda brott innan metoden utvidgas till att omfatta även åklagarledda brott.

Polismyndigheten ser en vinst i att i första hand utveckla arbetsmetoden i de enklaste ärendena. En pilot har genomförts vid polisområde Stockholm Syd, vilken har visat sig vara framgångsrik vad gäller genomströmningstider, kvantitet och kvalitet. Piloten innebär att i de enklaste ärendena begär joursektionen yttrande från socialtjänsten och redovisar ärendena direkt i jourmiljön. Ärendeflödet effektiviseras och lokalpolisområdena belastas inte med dessa ärenden. När polisanställda är trygga i grundmetoden kan det utvecklade arbetssättet spridas i polisområdena och anpassas lokalt.

Polismyndigheten har under 2025 redovisat 3 034 ärenden till åklagare inom ungdomsspåret. Av dessa har polisregion Stockholm (som har praktiserat ungdomsspåret längst) redovisat 1 177 ärenden (38,3 %), polisregion Syd 853 ärenden (28,1 %), polisregion Väst 830 ärenden (27,4 %) och övriga regioner 174 ärenden (5,7 %).

Under 2025 redovisades det totalt 12 743 ungdomsärenden. I den siffran ingår åklagarledda ärenden samt ärenden som inte har varit möjliga att hantera inom ungdomsspåret. Det innebär att 23,8 procent av det totala antalet redovisade ungdomsärenden redovisades inom ungdomsspåret. I polisregion

Stockholm var motsvarande andel 43,4 procent och i Polisregion Syd och Väst var andelen 33,0 procent respektive 33,1 procent.

I polisregion Stockholm har 889 polisleda ärenden redovisats utanför ungdomsspåret. I polisregion Syd 996 ärenden och i polisregion Väst 1 069 ärenden. Några av dessa ärenden hade möjligen, beroende på omständigheter i det specifika ärendet, kunnat hanteras inom ungdomsspåret. Det krävs dock en fördjupad analys i varje enskilt ärende för att kunna fastställa om ärendet hade varit lämpligt att hantera i ungdomsspåret. Målet för Polismyndigheten är att minska antalet ärenden som hanteras utanför ungdomsspåret.

3.1.1 Märkning av ungdomsspårsärenden

Polisen har ett tekniskt stöd för att märka upp ungdomsärenden i utredningssystemet Durtvå genom en taggnings-funktionalitet. Det medför att Polismyndigheten med bra precision kan följa upp ärendena med stöd av uppföljningsverktyget Click sense (som inom Polismyndigheten benämns Kupol).

Det finns dock i nuläget ingen teknisk lösning för överföring av märkningen mellan de samverkande myndigheternas utredningssystem. Det innebär att polisanställda manuellt måste märka upp ärenden som snabbspårsärenden i samband med överföringen till nästa myndighet. Konsekvensen av detta har tyvärr blivit att endast cirka hälften av de ärenden som redovisats från polisen har märkts upp för vidare hantering inom ungdomsspåret.

3.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

För att kunna följa ärenden inom ungdomsspåret som överförs mellan myndigheterna måste de alltså föras med en manuell märkning. Under 2025 har antalet korrekt uppmärkta ärenden hos Åklagarmyndigheten och domstolarna ökat något, men antalet är fortfarande så litet att det inte går att ta fram någon tillförlitlig och rättvisande statistik.

3.3 Kriminalvården

De huvudsakliga utmaningarna kopplat till uppföljning av personutredningar för ungdomsärenden är, till skillnad från vuxenärenden, det låga antalet inkomna ärenden. Mellan åren 2020–2025 inkom totalt 11 ärenden, vilket medför att det är svårt att redovisa genomsnittlig utredningstid för personer mellan 15–18 år.

Följande tabell redovisar samtliga ärenden som registrerats i systemstödet, med fördelning på varifrån begäran inkommit (inga ärenden har inkommit från Polismyndigheten).

Tabell 1. Begäran om personutredning

Frivårdskontor	Begärd av åklagare	Begärd av tingsrätt
Frivården Falun	1	0
Frivården Västerås	0	1
Frivården Södertörn	0	1
Frivården Borås	4	3
Summa	5	5

Under 2026 kommer berörda avdelningar på Kriminalvården att se över uppföljningsformen för minderåriga. Detta för att kunna skapa ett mer gediget underlag för uppföljning av målgruppen både för myndighetens eget arbete men även för det myndighetsgemensamma uppdraget med snabbare lagföring för målgruppen.

3.4 Rättsmedicinalverket

Som beskrivits tidigare hanteras samtliga ärenden som avser ungdomar under 18 år skyndsamt. Det innebär att Rättsmedicinalverket inte har gjort något särskilt urval av ärenden med anledning av regeringsuppdraget. Däremot är dessa ärenden registrerade på ett sådant sätt att statistik om försöksverksamheten kan produceras. För information om antalet ärenden som har expedierats inom ramen för den aktuella verksamheten, se avsnitt 4.4.

4 Utveckling av handläggningstiden för ärenden som valts ut för snabbförfarandet

4.1 Polismyndigheten

Nationellt var medelgenomströmningstiden för ärendenas handläggningstid i dagar (från brottstid till tid för redovisning till åklagare) under 2025 28,4 dagar, vilket är en ökning med 1,5 dagar eller 5,6 procent sedan föregående år.

Tabell 2. Antal ärenden redovisade till åklagare och ärendenas medelgenomströmningstid, 2023–2025

Nyckeltal	2023	2024	2025
Antal ärenden redovisade till åklagare	1 305	1 529	3 034
Medelgenomströmningstid (dagar)	25,8	26,9	28,4

Polisregion Stockholm har använt sig av snabbförfarandet sedan 2021. Under hösten 2024 anslöt polisregionerna Syd (16 september) och Väst (1 oktober) och under hösten 2025 anslöt polisregionerna Öst (29 september) och Nord (13 oktober).

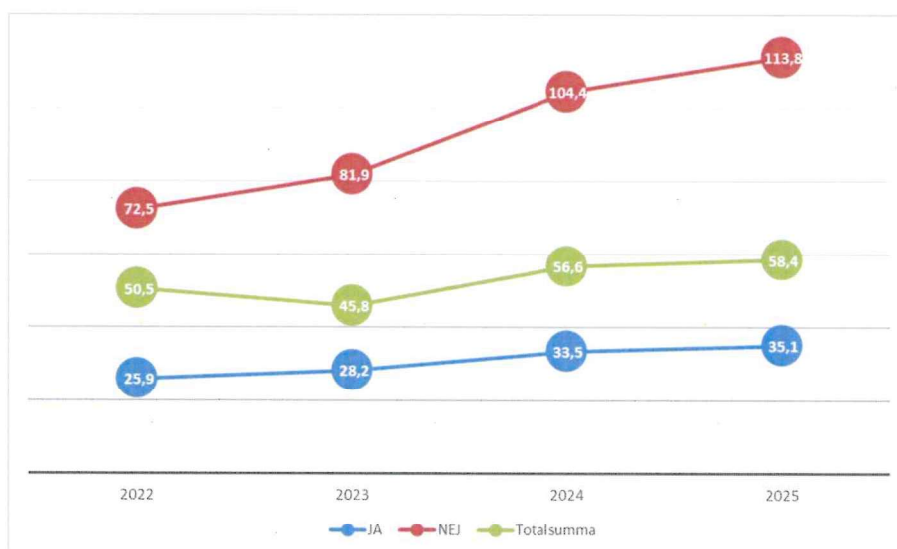
Medelgenomströmningstiden för ärenden redovisade till åklagare har ökat under perioden 2023–2025. Aktuell och historisk uppföljning visar att den typ av ärenden som i dag hanteras i snabbförfarandet har i genomsnitt en kortare handläggningstid än vad de hade haft om snabbförfarandet inte hade införts. Det är därför rimligt att anta att även om medelgenomströmningstiden ökat något för de redovisade ärendena i snabbförfarandet, är den kortare än om snabbförfarandet inte hade införts.

Polismyndighetens uppföljning av snabbförfarandet omfattar primärt 19 olika brottskoder,¹ men kan även i begränsad omfattning omfatta andra brottkoder t.ex. missbruk av urkund, olovligt brukande och brott mot ordningslagen. I Polismyndighetens uppföljningssystem Kupol kategoriseras ärenden automatiskt utifrån hur ärendena har märkts upp i samband med att anmälan registrerades och ärendet började hanteras. De ärenden som hanterats genom snabbförfarandet kategoriseras som 'Ja' och de som inte hanterats i snabbförfarandet kategoriseras som 'Nej'. Uppföljningen som redovisas i tabellen ovan omfattar endast de ärenden som hanterats genom snabbförfarandet, s.k. Ja-ärenden. De ärenden som inte hanteras genom snabbförfarandet hanteras på vanligt traditionellt sätt, s.k. Nej-ärenden.

¹ De 19 koderna, tillika de vanligaste brotten som hanteras inom ungdomsspåret, är följandet: 0853 - Stöld, utan inbrott, från butik, även i anslutning till bensinstation, varuhus, 1705 - Hot mot tjänsteman, 1706 - Våldsam motstånd, 3002 - Olovlig körning inkl. grov, 3005 - Rattfylleri, inkl. grovt, under påverkan av alkohol eller narkotika, 3070 - Drograttfylleri, inkl. grovt, 3111 - Beteendebrott i trafiken, 3141 - Hastighetsöverträdelse, 3151 - Bilbältesbrott, 3171 - Övriga vägtrafikbrott, 3201 - Sjöfylleri, 4023 - Brott mot knivlagen, 4024 - Köp av sexuell tjänst, 4131 - Vapenbrott, ej grovt, 5010 - 5011, Innehav och bruk av narkotika, 5015 - 1516 - Dopningsbrott innehav och bruk, 9001 - Övriga brott.

I polisregion Stockholm har andelen Ja-ärenden ökat från 47 procent av totalen 2022 till 70 procent av totalen 2025. Under perioden har alltså fler och fler lämpliga ärenden hanterats inom snabbförfarandet. De allt färre Nej-ärendena har därför i större omfattning varit sådana som av olika anledningar bedömts inte vara lämpliga för snabbförfarandet. Det innebär också att Nej-ärendena består av allt färre ärenden med kort genomströmningstid. Som en följd av detta har Nej-ärendenas medelgenomströmningstid ökat, vilket framgår av figur 1.

Figur 1. Medelgenomströmningstid, Ja- och Nej-ärenden samt totalt, i polisregion Stockholm, 2022–2025

Bland de Ja-ärenden som redovisats under 2025 kan det konstateras att den ökade medelgenomströmningstiden till stor del kan kopplas till en ökning av ärenden som tagit längre tid än 10 veckor (> 70 dagar) att redovisa. Den totala medelgenomströmningstiden för Ja-ärenden har i Stockholm ökat från 33,5 dagar 2024 till 35,1 dagar 2025. Det är en ökning med 1,6 dagar eller 4,9 procent. Om de ärenden som tagit mer än 10 veckor att redovisa istället exkluderas har medelgenomströmningstiden ökat från 27,5 dagar 2024 till 28,0 dagar 2025. Det är en ökning med 0,5 dagar eller 1,9 procent.

En granskning av de ärenden som tagit mer än 10 veckor att redovisa har genomförts och resultatet visar att många av ärendena borde ha kunnat hanteras snabbare. Att medelgenomströmningstiden för redovisade ärenden har ökat över tid är dock till största del förväntat då polisregionerna inledningsvis i huvudsak valt enklare ärenden som lämpliga för snabbförfarandet. När arbetsmetoden sedan utvecklas och fler brottskoder och mer komplicerade, men för snabbförfarandet lämpliga, ärenden inkluderas så ökar också medelgenomströmningstiden något. Samma utveckling kan även ses inom vuxenspåret.

4.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

Se avsnitt 3.2.

4.3 Kriminalvården

Handläggningstiden för ärenden med minderåriga följs upp på samma sätt som för ärenden med vuxna, i form av utredningstid. Utredningstiden innebär den tid från och med att Kriminalvården mottar begäran om personutredning tills det datum som ärendet skickas till domstol. Eftersom personutredningar ibland är komplexa är det av värde för Kriminalvården att utredningstiden är tillräcklig för att ge klienten möjlighet att inkomma till frivården och delta i utredningen. I uppföljningen av vuxenärenden följs även klienters deltagandegrad inom förfarandet för snabbare lagföring och ambitionen är att göra likadant inom ungdomsspåret.

Utöver ovanstående följs det även upp hur stor andel av begäran om personutredning som kommit in från åklagare, polis eller tingsrätt inom ramen för snabbare lagföring (i likhet med uppföljningen av vuxenärenden). Uppföljningen sker per termin samt sammanställs årligen inom den myndighetsgemensamma avstämningen. På grund av begränsningar i systemstödet för uppföljning rörande snabbare lagföring för minderåriga går det för närvarande inte att ta fram data kopplat till utredningstid. Detta på grund av det låga antalet inkomna ärenden (se avsnitt 3.3). Under 2026 ska Kriminalvården ta fram nya rutiner med syftet att data kopplat till utredningstid även för minderåriga ska kunna tas fram.

4.4 Rättsmedicinalverket

Med handläggningstid avses tiden från det att Rättsmedicinalverket fått ett komplett underlag (både begäran om analys och provmaterial) till dess att analysresultatet rapporterats till beställaren. Medelhandläggningstiden för ungdomar som av Polismyndigheten valts ut för ungdomsspåret är densamma för 2025 som för 2024. Statistik över antalet inkomna ungdomsärenden inom ungdomsspåret följs upp kontinuerligt per polisregion.

Tabell 3. Antal inkomna snabbare lagföring ungdom 2023-2025 till RMV

Nyckeltal	2023	2024	2025
Antal inkomna ungdomsärenden	745	1 042	1 679
Medianhandläggningstid (dagar)	4	4	5
Medelhandläggningstid (dagar)	4,4	4,3	4,5

Tabell 4. Antal inkomna snabbare lagföring ungdom 2025 till RMV per polisregion

	Totalt	Stock- holm	Nord	Mitt	Väst	Bergs- lagen	Syd	Öst
Antal inkomna 2025	1 679	685	41	11	377	-	518	47
Medianhandlägg- ningstid (dagar)	5	4	3	6	5	-	4	5
Medelhandlägg- ningstid (dagar)	4	4	4	6	5	-	4	5

5 Påverkan på myndigheternas övriga verksamhet

5.1 Polismyndigheten

När ärenden som hanteras inom ungdomsspåret överlämnas från polisområdenas jourverksamhet till lokalpolisområdena, ska antingen förundersökningen vara helt klar eller så ska det finnas en färdig plan för det fortsatta utredningsarbetet med ett inbokat förhör med den misstänkte ungdomen. Externa aktörer som ska närvara vid förhöret ska vara meddelade om förhörets tid och plats. Ungdomsspåret har inneburit att fler utredningsåtgärder genomförs inom jourverksamheten.

Vissa polisområden saknar administrativt stöd i jourverksamheten, vilket ökar belastningen för jourutredningsbefäl och förundersökningsledare i linjeverksamheten. Detta har resulterat i att vissa områden har valt att lägga administrationen helt eller delvis på andra enheter/avdelningar där administrativt stöd finns. Målet är dock som nämnts att externa aktörer ska vara informerade när lokalpolisområdena tar över ärendena.

Då fler utredningsåtgärder genomförs i jourverksamheten är det rimligt att anta att ungdomsspåret har en positiv inverkan på genomströmningstiderna för samtliga ungdomsärenden. Ambitionen är att arbetet till stor del ska ske i jourverksamheten för att frigöra tid för lokalpolisområdena att fokusera på ärenden som kräver mer kvalificerade åtgärder.

I och med att förhör och underrättelse av misstanke sker tidigt i ärendet involveras vårdnadshavare, socialtjänst och försvarare i nära anslutning till brottet. I samverkan med socialtjänsterna avsätts datum och tider för förhör på förhand, vilket skapar förutsättningar för socialtjänsten att närvara vid fler förhör.² Detta för med sig att socialtjänsten får bättre förutsättningar att skriva relevanta yttranden.

Arbetsmetoden och kompetensutvecklingen i linjeverksamheten har överlag medfört en mer enhetlig handläggning i det initiala skedet av en förundersökning där lagöverträdaren är under 18 år, vilket bedöms ha ökat effektiviteten och stärkt rättssäkerheten inom myndighetens utredningsverksamhet. Kompetensutvecklingen motverkar dessutom den tveksamhet kring hanteringen av ungdomsärenden som till viss del tidigare har funnits hos poliser i yttre tjänst och inom jourverksamheten.

² Se 7 § LUL om att en företrädare från socialtjänsten ska närvara vid förhör om det inte finns särskilda skäl emot det och om det kan ske utan men för utredningen.

5.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

Påverkas endast marginellt (se avsnitt 2.2 och 2.3).

5.3 Kriminalvården

Då snabbare lagföring redan är en upparbetad och välfungerande arbetsmetod för vuxna, och att antalet ärenden avseende minderåriga inom snabbare lagföring inte varit så många, har Kriminalvården inte påverkats nämnvärt. Kriminalvården ser däremot att det skulle kunna påverka arbetssättet kring personutredningar och yttranden vid en ökning av ärenden. I dagsläget har ingen anpassning till minderåriga skett gällande frågeställningarna i personutredningarna inför yttranden, men det skulle kunna bli aktuellt framöver beroende på antalet ärenden.

5.4 Rättsmedicinalverket

Myndigheten följer kontinuerligt handläggningstiderna för samtliga ärendetyper i syfte att tidigt upptäcka eventuella undanträngningseffekter. Hanteringen av ärenden inom ungdomsspåret har inte haft någon påverkan på myndighetens övriga verksamhet.

6 Identifierade framgångsfaktorer och utmaningar

6.1 Polismyndigheten

6.1.1 Nationella utbildningar

En viktig framgångsfaktor har visat sig vara att polisanställda får rätt förståelse och färdigheter för uppgiften att hantera ungdomsbrott och specifikt inom ungdomsspåret. För att säkerställa kompetensen har Polismyndigheten genomfört utbildningar för jourutredningsbefäl och förundersökningsledare. Erfarenheten hos Polismyndigheten är att den största verksamhetseffekten uppnåtts genom de utbildningar som genomförts som närstudier, dvs. fysiskt i direkt kontakt med jourutredningsbefäl och förundersökningsledare som också ansvarar för ärendena och utför arbetet. Utbildningsfilmer riktade till poliser i yttre tjänst har tagits fram i syfte att nå fram till det stora antalet ingripandepoliser som praktiskt hanterar ärendena. För att säkerställa att arbetsmetodens grunder efterföljs tillgängliggörs digitala utbildningar där innehållet har en praktisk operativ inriktning.

6.1.2 Ärenden som hanteras inom ungdomsspåret

De ärenden som hittills har hanterats inom ungdomsspåret har med något undantag varit brott av enkel beskaffenhet med polisiär förundersökningsledare, och även brott mot person har ingått i ungdomsspåret.

Det har i regeringsuppdraget föreslagits att åklagarledda ärenden borde kunna ingå i arbetsmetoden. Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten har gemensamt gjort bedömningen att arbetsmetoden i nuläget inte bör omfatta åklagarledda ärenden. Fortsatt arbete krävs för att åstadkomma detta då det visat sig nödvändigt med ytterligare kompetensutveckling för polisanställda i hanteringen av polisledda ärenden. Åklagarledda ungdomsärenden avser ofta mer komplicerade utredningar där olika vägval kan medföra att fördelarna med att hantera ärendena inom ramen för snabbförfarandet minskar.

6.1.3 Uppmärkning av ärenden

Som tidigare nämnts har det visat sig att cirka hälften av de redovisade ärendena från polisen till Åklagarmyndigheten saknar den manuella märkning som krävs för att identifiera ärendet som ett ärende inom ungdomsspåret.

Märkningen inom ungdomsspåret är viktig för att åstadkomma en bra uppföljning och återkoppling av arbetsmetoden.

Polismyndigheten har tillsammans med Åklagarmyndigheten och tingsrätterna skapat en bättre struktur för hur ärenden inom arbetsmetoden ska

märkas upp, vilket har resulterat i en något bättre uppföljning och återkoppling än tidigare. Däremot finns det fortfarande brister varför det är av vikt att det skapas en automatiserad gemensam it-lösning.

Inom det myndighetsgemensamma arbetet rättsväsendets digitalisering (RD) undersöks möjligheten till att Polismyndighetens interna märkning av ärenden (taggnings-funktionaliteten) ska kunna följa med ärendet vid överföring till Åklagarmyndigheten och domstolarna.

6.1.4 Kallelse till förhör - bokningssystem

Eftersom en utredning färdigställs där den misstänkte är bosatt, kallas den misstänkte till förhör i aktuellt polisområde. Under försöksverksamheten har den misstänkte kallats till förhör om den misstänkte bor inom aktuell polisregion och den polisregionen har ingått i försöksverksamheten.

I framtiden bör det finnas en möjlighet att kalla misstänkta ungdomar över polisregionernas gränser. Det skulle underlätta när t.ex. en ungdom som är boende i Stockholm begår ett brott under sportlovet i Östersund. Då skulle ungdomen kunna kallas till förhör i Stockholm av polisen i Östersund, vilket skulle innebära att ett förhör kan hållas i ett tidigt skede och att ärendet kan slutföras skyndsamt. Ett nationellt digitalt bokningssystem för förhör skulle effektivisera arbetet.

6.2 Åklagarmyndigheten och Domstolsverket

Se avsnitt 3.2.

6.3 Kriminalvården

Kriminalvårdens arbete med att identifiera och systematiskt följa upp ärenden rörande snabbare lagföring för unga har visat sig innehålla utmaningar. Under hösten 2025 har ett intensivt arbete kring uppföljning påbörjats då ärenden kan tänkas börja inkomma till Kriminalvården. Det är av vikt både för det interna arbetet inom Kriminalvården och för det myndighetsgemensamma arbetet att kunna särskilja dessa från vuxenärenden i uppföljningen.

I nuvarande systemstöd finns begränsningar rörande vissa nyckeltal, såsom att kunna se mönster rörande utredningstid. Alternativa systemlösningar behöver implementeras med syfte att skapa likvärdighet mellan statistisk uppföljning av ungdoms- och vuxenärenden.

6.4 Rättsmedicinalverket

I samband med införandet av ett snabbförfarande i brottmål för vuxna lagöverträdare genomfördes en översyn av analysprocessen. Översynen resulterade bland annat i att vissa analysmetoder numera körs oftare än tidigare.

Myndigheten har också investerat i fler instrument för att skapa redundans i verksamheten. Uppkommer en driftstörning i ett instrument kan analyserna styras om till ett annat. Dessutom har utbildningsinsatser möjliggjort att fler medarbetare kan genomföra fler typer av analyser. Det har varit en viktig åtgärd för att minimera risken för produktionsstörningar i samband med frånvaro. De genomförda insatserna har inneburit att Rättsmedicinalverket varit väl rustat att hantera volymökningen inom snabbförfarandet.

En central framgångsfaktor för arbetet har varit att löpande följa handläggningstidernas utveckling och tidigt sätta in åtgärder för att undvika såväl undanträngningseffekter som längre handläggningstider.

7 Förslag på hur försöksverksamheten kan permanentas

7.1 Förslag på innehåll i arbetsmetoden

De samverkande myndigheterna förordar att arbetsmetoden permanentas och lämnar nedan förslag på hur ett sådant permanentande kan utformas, dels genom förslag på innehåll i arbetsmetoden, dels genom förslag på ny lagtext.

Ungdomsspåret ska omfatta alla former av ingripandebrott där en misstänkt anträffas vid brottsplatsen och där brottet är av enkel beskaffenhet.³ Även brott mot person ska kunna hanteras inom arbetsmetoden.

Vid polisledda förundersökningar är målsättningen att brottet ska lagföras inom tio veckor från polisens ingripande, dvs. tiden från brottet till lagföring hos åklagare (via t.ex. straffvarning eller strafföreläggande) eller domstol (via dom) ska inte överstiga 10 veckor.^{4 5}

Målsättningen är också att tidiga förhör ska genomföras, vilket medför att andra aktörer involveras tidigt, så som vårdnadshavare, socialtjänsterna, ombud m.fl. Målsättningen är att förhöret ska genomföras inom 7 dagar.

I syfte att säkerställa att arbetsmetoden blir framgångsrik vid ett permanentande är målsättningen även:

- Fortsatt nationell och lokal samverkan samt återkoppling mellan myndigheterna som ingått i försöksverksamheten för att bibehålla och utveckla arbetsmetoden.
- Fortsatt lokal samverkan mellan Polismyndigheten och Socialtjänsten.
- Att myndigheterna bibehåller den struktur och organisation som har etablerats inom försöksverksamheten för att tidsmålen för lagföring i ungdomsspåret ska kunna uppnås.
- Att myndigheterna bibehåller en myndighetsgemensam uppföljning för att det ska vara möjligt att över tid se om en utveckling av tidsmålen sker.

En viktig skillnad mellan snabbare lagförings ungdomsspår och vuxenspår är att förfarandet för unga helt bygger på en arbetsmetod och samverkan utan några egentliga regeländringar (med undantag för ändringen i 4 § LUL som infördes under försöksverksamhetens gång).⁶ Enligt snabbare lagföring – ett

³ AFS 2005:9.

⁴ Jfr. tidsgränsen om 6 veckor i 4 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL).

⁵ Tidsfristen sträcker sig fram till och med datum för beslut eller dom. Beslutet eller domen behöver alltså inte ha vunnit laga kraft under tidsfristen.

⁶ Att delgivning av brottsmisstanke ska ske så snart som möjligt efter det att misstanken har uppkommit.

snabbförfarande i brottmål, SOU 2021:46, var idén med ungdomsspåret att förverkliga det som redan hade beslutats i lag om skyndsamhet inom lagföringsprocessen för unga lagöverträdare. Utvecklingen av arbetsmetoden har tagit sikte på att möjliggöra detta också i praktiken.

Försöksverksamheten med ungdomsspåret kommer att vara införd i hela Sverige under 2026. Det viktiga för de samverkande myndigheterna kommer att vara att bibehålla och fortsätta utveckla den nationella myndighetsgemensamma arbetsmetoden även efter försöksverksamhetens avslut.

7.1.1 Förslag på ny lagtext

Vid permanentandet av Snabbare lagförings vuxenspår infördes en lagändring i 3 b § förundersökningskungörelsen (1947:948). De samverkande myndigheterna ser som en möjlighet att i samband med permanentandet av ungdomsspåret på liknande sätt föra in en ny paragraf i förundersökningskungörelsen (3 c §) med följande innehåll:

Om den misstänkte var under 18 år när ett brott begicks får utredningen av brottet ingå i ett särskilt snabbförfarande som riktar sig mot unga under 18 år. Ärenden i förfarandet ska märkas upp särskilt.

Ett sådan ny paragraf skulle rikta fokus mot att det finns ett snabbspår även för brott begångna av ungdomar och utformningen av paragrafen gör att den inte konkurrerar med befintliga lagstadgade tidsfrister utan mer förtydligar att snabbspåret kan användas vid lämpliga brott begångna av ungdomar. Befintliga 3 b paragrafen torde täcka in även ungdomsbrotten, men då endast avseende de brott som kan utredas direkt eller inom kortare tid från brottet. Med föreslagen lösning täcks samtliga lämpliga ungdomsbrott in och det blir också tydligt att det rör sig om två olika förfaranden, med olika arbetsmetoder i vissa delar. Enligt de samverkande myndigheternas bedömning gör utformningen det också tydligt att det är lagstiftarens önskemål att den framgångsrika arbetsmetoden inte slutar användas av myndigheterna.

Vid ett sådant tillägg ändras lämpligen 16 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten enligt följande:

Polismyndigheten ska delta i och ha ett särskilt ansvar för att leda ett myndighetsgemensamt arbete för att möjliggöra ett särskilt snabbförfarande enligt 45 kap. 13 a § rättegångsbalken samt 3 b § och 3 c § förundersökningskungörelsen (1947:948). Polismyndigheten ska också ha ett särskilt ansvar för att tillsammans med övriga myndigheter i det myndighetsgemensamma arbetet utveckla arbetet i förfarandena.

Även övriga myndigheters instruktioner, 3 b § förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket, 1 d § förordningen (2007:1073) med instruktion för Domstolsverket, 3 § förordningen (2023:797) med instruktion för Kriminalvården och 12 a § förordningen (2015:743) med instruktion för Åklagarmyndigheten, ändras lämpligen på liknande sätt.

Sådana ändringar skulle enligt de samverkande myndigheternas bedömning innebära att vidareutvecklingen av arbetsmetoden sker myndighetsgemensamt. Det är visserligen främst Polismyndigheten som ytterligare kan effektivisera sin del i utredningsprocessen, övriga myndigheters medverkan är viktig för återkoppling samt för att målet om lagföring inom 10 veckor ska kunna hållas och följas upp. Om arbetsmetoden inte är myndighetsgemensam finns det risk för att t.ex. Polismyndigheten bara fortsätter effektivisera sin del av processen och glömmer eller inte förstår utredningsåtgärder som är viktiga för andra myndigheter t.ex. delgivningar. Det finns också en risk för att det viktiga arbetet med återkoppling framöver inte prioriteras. Enligt myndigheternas bedömning är det viktiga helheten och att få en effektiv och kvalitativ hantering av ungdomsärenden genom hela rättskedjan.

Information om svar på remiss Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet

Ärendenr 2026/1022-1.3.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskott beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen remitterar en promemoria där Luleå kommun är en av remissinstanserna. Promemorian är ett första steg mot en nationell digital infrastruktur för hälsodata. Målet är att hälsodata ska kunna delas och vara tillgängliga genom hela vårdkedjan, oavsett om vården ges av kommuner, regioner eller privata aktörer.

I promemorian lämnas förslag på tre nya lagar. Lagen om grundregister över vårdgivare föreslås bli *ett* register för att tillhandahålla samlad, kvalitetssäkrad och enhetligt strukturerad information om vårdgivare. Den andra förändringen rör ändringar i lagen (2022:913) om sammanhållna vård- och omsorgsdokumentation som innebär att det inte längre ska krävas att patienten samtycker till att en vårdgivare får behandla uppgifter som en annan vårdgivare har gjort tillgänglig. Det föreslås även ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Promemorian lägger den juridiska grunden för ett nationellt system där patientinformation kan lokaliseras och delas säkrare och mer effektivt mellan vårdgivare.

De nya lagarna och lagförändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Remissvar ska lämnas senast den 19 oktober 2026 till Socialdepartementet. Med anledning av att socialnämnden sammanträder 29 oktober 2026 kommer socialnämndens ordförande besluta om remissvaret i socialnämndens ställe.

Socialförvaltningens förslag på remissvar

Socialförvaltningen ställer sig positiv till remissen utifrån att det blir lättare att både hitta relevant information samt dela information mellan vårdgivare. Utifrån patientsäkerhet blir det också lättare att göra säkra bedömningar och säkra åtgärder. Det underlättar även för patienten som inte behöver upprepa information och vårdhistorik. Särskilt viktigt för hälso – och sjukvårdens

personal som ofta möter patienter med demenssjukdomar och patienter med komplexa vårdbehov. Dock måste behörighetsstyrning, loggkontroller och informationssäkerhet bevakas noga vid införandet.

Beskrivning av ärendet

Regeringen vill skapa en nationell digital infrastruktur för hälsodata så att relevant patientinformation kan bli tillgänglig i hela vårdkedjan, oavsett vårdgivare eller huvudman. Detta är ett första steg i genomförandet.

Kravet på samtycke i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation föreslås tas bort för att underlätta informationsdelning mellan vårdgivare. Det ska bli lättare att lokalisera patienters vårdinformation hos olika vårdgivare. Vårdpersonal ges bättre möjligheter att hitta relevanta uppgifter från tidigare vårdkontakter. Förslagen anpassar svensk lagstiftning till EU:s nya förordning om det europeiska hälsodataområdet (EU:s hälsodataförordning).

En förväntad nytta för patienter är att de i mindre grad själva behöver förmedla sin vårdhistorik mellan vårdgivare. Förslaget bidrar till ökad patientsäkerhet genom bättre tillgång till viktig information, exempelvis läkemedelsallergier. Viktigt är att patienter fortfarande kommer kunna spärra eller begränsa åtkomst till sina uppgifter. En ytterligare förväntad effekt är att förslaget kommer kunna bidra till bättre förutsättningar för forskning, innovation och nationell uppföljning av vårdförlopp.

Dialog

Dialog med MAS, Socialförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Remissmissiv av promemorian Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet, SOC Hid: 2026.3128
- Promemoria - Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet, SOC Hid: 2026.3129

Annika Jonsson
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

Verksamhetschef hälso- och sjukvård
Kommunstyrelseförvaltningen, KLF 2026/1205
Socialnämnden (meddelandelistan)

Socialdepartementet

Enheten för sjukvård och läkemedelsfrågor

Remittering av promemorian Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet

Av Tidöavtalet, som är en politisk överenskommelse mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, framgår att hälsodata ska bli tillgängliga i hela vårdkedjan för all vård, såväl kommunal som regional, och för tandvård oavsett huvudman. Regeringen har mot den bakgrunden påbörjat arbetet med att inrätta en nationell digital infrastruktur för elektroniskt informationsutbyte inom hälso- och sjukvården och för hälsodata där staten tar ett större ansvar.

Förslagen i promemorian utgör ett steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet för såväl primär- som sekundäranvändning och ger rättsliga förutsättningar för att regioner enklare ska kunna söka efter ledig kapacitet i syfte att underlätta nationell vårdförmedling.

De förslag som lämnas i promemorian är även ett steg mot anpassning av nationell reglering avseende vårdgivares tillgång till elektronisk information om en patient enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2025/327 av den 11 februari 2025 om det europeiska hälsodataområdet och om ändring av direktiv 2011/24/EU och förordning (EU) 2024/2487, här benämnd EU:s hälsodataförordning.

Promemorian lägger en nödvändig grund för det fortsatta lagstiftningsarbetet och fokuserar på lokalisering av patientens information. Den största effekten för patienten av informationslokaliseringen är att ansvaret för att förmedla relevanta uppgifter om den egna vårdhistoriken i mindre utsträckning behöver bäras av patienten själv. Vården ges bättre

förutsättningar att identifiera och ta del av relevanta uppgifter, oavsett hos vilken vårdgivare uppgifterna tidigare har dokumenterats. Patienten behöver därmed i mindre utsträckning återge sin sjukdoms- och vårdhistorik vid nya vårdkontakter.

Samtycket i lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation tas bort. Detta i syfte att underlätta för vårdgivare att få tillgång till uppgifter från en annan vårdgivare, vilket även på kort sikt kommer underlätta frivillig delning av uppgifter inom vården. Samtidigt bibehålls möjligheten för patient att spärra eller begränsa tillgången till egna uppgifter, vilket gör att patienten även framöver har kontroll över hur deras hälsodata delas inom vården. Denna förändring av samtyckeskravet i lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ligger i linje med både det fortsatta lagstiftningsarbetet och EU:s hälsodataförordning. Skiftet bidrar till ökad patientsäkerhet, enklare administration och säkrare arbetsprocesser som underlättar för vårdpersonalen att få den information som behövs inför ett vårdbesök. Både representanter från hälso- och sjukvården och patientorganisationer har uttryckt ett behov av att förändra den rådande synen på informationssäkerhet, från att i första hand undvika oönskad åtkomst till att i större utsträckning undvika otillräcklig åtkomst.

Den största effekten av en nationell digital infrastruktur för vårdens medarbetare är att informationslokaliseringen möjliggör att all relevant information finns tillgänglig i varje vårdmöte. Det innebär att vårdpersonalens tid och resurser kan användas mer effektivt eftersom uppgifter som patienten redan har lämnat inte behöver hämtas in på nytt. En förbättrad tillgång till relevanta uppgifter kan också bidra till ökad patientsäkerhet. Det gäller särskilt sådan uppmärksamhetsinformation som är av betydelse för vårdens bedömningar och åtgärder, exempelvis uppgifter om allergier mot vissa läkemedel.

Informationslokalisering är också en grundförutsättning för flera andra sekundära ändamål såsom forskning, innovation och utveckling. Ett exempel är hur informationslokalisering möjliggör enklare nationell antalsberäkning och skapar förutsättningar för att utveckla tjänster för att ytterligare underlätta forskares tillgång till patienter och data, samtidigt som det skapar bättre möjlighet för patienter att hitta och ingå i kliniska studier.

Informationslokaliseringen i kombination med exempelvis den nya väntetidsinsamlingen som påbörjats vid Socialstyrelsen skapar nya möjligheter till nationell uppföljning av patientens hela vårdförlopp. Det är en förutsättning för att kunna förbättra flera typer av vård, inte minst den högspecialiserade vården där flera patienter påbörjar.

Förslagen i promemorian innebär inte i sig en fullständig reglering av den nationella digitala infrastrukturen för hälsodata. Promemorians förslag lägger en ändamålsenlig grund och bidrar därmed till det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Förslagen i denna promemoria utgör förutsättningar för det framtida införandet av till EU:s hälsodataförordning (EU) 2025/327. De kompletterande bestämmelser och åtgärder som behövs för att anpassa svensk rätt till förordningen hanteras fortsatt inom ramen för Uppdraget att möjliggöra en nationell digital infrastruktur för hälsodata (S 2024:A) , och kommer att ingå i framtida lagstiftningsprodukter. Utredningen ska även i det fortsatta arbetet analysera vilken ytterligare kompletterande nationell reglering som behövs för att möjliggöra övergången från frivillig delning av hälsodata till ett obligatoriskt tillgängliggörande enligt EU:s hälsodataförordning. I detta ingår att ta fram förslag om registrering och tillgängliggörande av hälsodata enligt förordningen samt, i den utsträckning det behövs, hälso- och sjukvårdens tillgång till sådana uppgifter.

Utredningens arbete omfattar även fortsatta analyser av patienträttigheterna enligt EU:s hälsodataförordning, däribland invånares elektroniska tillgång till sina hälsodata, möjligheten att påverka hur de egna uppgifterna görs tillgängliga, samt fortsatta möjligheter att utse företrädare och att få uppgifter överförda genom dataportabilitet. Utredningen ska vidare analysera hur det gränsöverskridande utbytet av hälsodata bör regleras i nationell rätt.

En viktig utgångspunkt i såväl promemorians som utredningens fortsatta förslag är att de nationella behoven och genomförandet av EU:s hälsodataförordning bör omhändertas samlat.

Remissinstanser

1. Alvesta kommun
2. Barnombudsmannen
3. Barnrättsbyrån
4. Bjurholms kommun
5. Bromölla kommun
6. Brottsförebyggande rådet
7. E-hälsomyndigheten
8. Ekobrottsmyndigheten
9. Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd
10. Folkhälsomyndigheten
11. Funktionsrätt Sverige
12. Försäkringskassan
13. Förvaltningsrätten i Luleå
14. Förvaltningsrätten i Växjö
15. Försvarsmakten
16. Gällivare kommun
17. Göteborgs kommun
18. Helsingborgs kommun
19. Hultsfreds kommun
20. Hässleholms kommun
21. Inspektionen för vård och omsorg
22. Integritetsskyddsmyndigheten
23. Kammarrätten i Stockholm
24. Kinda kommun
25. Kriminalvården
26. Kungsörs kommun
27. Köpings kommun
28. Ludvika kommun
29. Läkemedelsverket

30. Mag- och tarmförbundet
31. Malmö kommun
32. Marks kommun
33. Munkedals kommun
34. Myndigheten för digital förvaltning
35. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
36. Mölndals kommun
37. Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa
38. Neuroförbundet
39. Nora kommun
40. Nätverket mot cancer
41. Pensionärernas riksorganisation
42. Privattandläkarnas branschorganisation
43. Polismyndigheten
44. Psykologförbundet
45. Regelrådet
46. Regionala cancercentrum i samverkan
47. Region Blekinge
48. Region Dalarna
49. Region Gotland
50. Region Gävleborg
51. Region Halland
52. Region Jämtland Härjedalen
53. Region Jönköping
54. Region Kalmar län
55. Region Kronoberg
56. Region Norrbotten
57. Region Skåne
58. Region Stockholm
59. Region Sörmland

60. Region Uppsala
61. Region Värmland
62. Region Västerbotten
63. Region Västernorrland
64. Region Västmanland
65. Region Örebro län
66. Region Östergötland
67. Reumatikerförbundet
68. Riksdagens ombudsmän (JO)
69. Riksförbundet HjärtLung
70. Riksförbundet Sällsynta diagnoser
71. Rädda barnen
72. Rättviks kommun
73. Sigtuna kommun
74. Socialstyrelsen
75. Sollefteå kommun
76. SPF Seniorerna
77. Statens Institutionsstyrelse
78. Statistiska centralbyrån
79. Statskontoret
80. Stockholms kommun
81. Svenska Läkaresällskapet
82. Svensk förening för allmänmedicin
83. Svensk Sjuksköterskeförening
84. Sveriges Kommuner och Regioner
85. Sveriges Läkarförbund
86. Sveriges tandläkarförbund
87. Sveriges tandhygienistförening
88. Sundsvalls kommun
89. Säfte kommun

90. Säkerhetspolisen
91. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
92. Tibro kommun
93. Trelleborgs kommun
94. Totalförsvarets plikt- och provningsverk
95. Tyresö kommun
96. Upphandlingsmyndigheten
97. Umeå universitet
98. Vetlanda kommun
99. Vetenskapsrådet
100. Vårdförbundet
101. Vårdföretagarna
102. Västra Götalandsregionen
103. Ystads kommun
104. Åklagarmyndigheten
105. Ödeshögs kommun
106. Överkalix kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet **senast den 19 oktober 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till s.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till s.sl@regeringskansliet.se. Ange diarienummer S2026/01360 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument. Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se. Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Cecilia Halle
Departementsråd

Promemoria

Ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet

Promemorians huvudsakliga innehåll

Förslagen i promemorian utgör ett första steg i genomförandet av en nationell digital infrastruktur på hälsodataområdet och ger rättsliga förutsättningar för att vårdgivare enklare ska kunna söka efter ledig kapacitet i syfte att underlätta nationell vårdförmedling. Promemorian lägger en nödvändig grund för det fortsatta lagstiftningsarbetet, men innebär inte en fullständig reglering av de frågor som aktualiseras i fråga om en nationell digital infrastruktur.

I promemorian lämnas förslag på tre nya lagar. I lagen om grundregister över vårdgivare föreslås att ett register ska föras för att tillhandahålla samlad, kvalitetssäkrad och enhetligt strukturerad information om vårdgivare. Genom lagen om ett nationellt register över patienters vårdgivare ges information som behövs för att lokalisera patienters vårdgivare. Lagen syftar till att underlätta för informationsutbytet av hälsodata mellan vårdgivare i hela vårdkedjan. Lagen om en nationell vårdsökstjänst stärker vårdgivares möjlighet att erbjuda vård åt den som omfattas av en annan regions ansvar för hälso- och sjukvård. Därtill lämnas förslag på tre förordningar till respektive lag.

I promemorian föreslås även ändringar i lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som innebär att det inte längre ska krävas att patienten samtycker till att en vårdgivare får behandla uppgifter som en annan vårdgivare har gjort tillgänglig. I stället lämnas förslag om att sådan behandling får göras om inte patienten motsatt sig det.

Därtill görs ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Denna promemoria utgår från promemoriorna Rättsliga förutsättningar för en nationell vårdförmedling och i delar Hälsodata ska vara tillgänglig i hela vårdkedjan som båda har tagits fram inom Socialdepartementet av Utredningen med uppdraget att möjliggöra en nationell digital infrastruktur för hälsodata (S 2024:A).

Denna promemoria föreslår inte några kompletterande bestämmelser till EU:s hälsodataförordning. De kompletterande bestämmelser och åtgärder som behövs för att anpassa svensk rätt till den förordningen hanteras fortsatt inom ramen för Uppdraget att möjliggöra en nationell digital infrastruktur för hälsodata.

De nya lagarna och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag.....	5
1.1	Förslag till lag om grundregister över vårdgivare	5
1.2	Förslag till lag om ett nationellt register över patienters vårdgivare	7
1.3	Förslag till lag om en nationell vårdsökstjänst	10
1.4	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	13
1.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:913) om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation	15
1.6	Förslag till förordning om grundregister över vårdgivare.....	18
1.7	Förslag till förordning om ett nationellt register över patienters vårdgivare	20
1.8	Förslag till förordning om en nationell vårdsökstjänst.....	21
2	Hälsodatas tillgänglighet i hela vårdkedjan	23
2.1	En nationell digital infrastruktur	23
2.2	Lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation	24
2.3	EU:s hälsodataförordning.....	24
2.4	En nationell vårdförmedling.....	24
2.5	Utgångspunkter för regleringen.....	25
3	Grundregister över vårdgivare	26
3.1	Det ska införas en ny lag	26
3.2	Uttrycken vårdgivare och hälso- och sjukvård i lagen	31
3.3	Innehållet i grundregistret över vårdgivare	34
3.4	Vårdgivares uppgiftsskyldighet gentemot registermyndigheten	36
3.5	Inspektionen för vård och omsorgs uppgiftsskyldighet gentemot registermyndigheten.....	39
3.6	Registermyndighetens skyldighet att tillhandahålla uppgifter	40
3.7	Vårdgivares skyldighet att uppfylla tekniska och organisatoriska krav	43
4	Nationellt register över patienters vårdgivare	44
4.1	Det ska införas en ny lag	44
4.2	Uttrycken vårdgivare och hälso- och sjukvård i lagen	48
4.3	Registermyndighetens skyldighet att lämna ut uppgifter	49
4.4	Vårdgivares skyldighet att lämna uppgifter.....	52
4.5	Vårdgivares skyldighet att uppfylla tekniska och organisatoriska krav	55
5	En nationell vårdsökstjänst	56
5.1	Det ska införas en ny lag	56
5.2	Uttrycken vårdgivare och hälso- och sjukvård i lagen	61
5.3	Innehåll i vårdsöksregistret	63

5.4	Ansvarig myndighets skyldighet att lämna ut uppgifter genom den nationella vårdsökstjänsten.....	65
5.5	Regionens och Socialstyrelsens skyldighet att lämna uppgifter	67
5.6	Regionens skyldighet att uppfylla tekniska och organisatoriska krav.....	70
6	Det ska inte längre krävas samtycke för vårdgivares tillgång till och behandling av personuppgifter.....	71
7	Offentlighets- och sekretessfrågor.....	78
7.1	Sekretess vid sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.....	78
7.2	Sekretess hos E-hälsomyndigheten	80
8	Personuppgiftsbehandling	84
8.1	Behandling av personuppgifter regleras i EU:s dataskyddsförordning	84
8.2	Behandling av personuppgifter i lagen om grundregister över vårdgivare och lagen om en nationell vårdsökstjänst	86
8.2.1	Det kommer att finnas en rättslig grund för behandlingen av personuppgifter	86
8.2.2	Personuppgiftsansvaret och förhållandet till annan dataskyddsreglering	92
8.3	Behandling av personuppgifter i lagen om ett nationellt register över patienters vårdgivare.....	94
8.3.1	Den rättsliga grunden för nödvändig behandling av personuppgifter	94
8.3.2	Behandling av personuppgifter ska regleras i lag	96
8.3.3	Ändamål för behandling av personuppgifter.....	100
8.3.4	Känsliga personuppgifter.....	102
8.3.5	Särskilda skydds- och säkerhetsåtgärder	106
8.4	Längsta tid som personuppgifter får behandlas	109
9	Samlad integritets- och proportionalitetsanalys	111
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	121
11	Konsekvenser av förslagen	122
11.1	Inledning.....	122
11.2	Alternativa lösningar	123
11.2.1	Nollalternativet	123
11.2.2	Uppdraget att möjliggöra en nationell digital infrastruktur för hälsodata	124
11.3	Samlad bedömning av nyttan av förslagen.....	125
11.4	Konsekvenser för enskilda	126
11.4.1	Konsekvenser för patienter.....	126
11.5	Konsekvenser för offentlig sektor	127
11.5.1	Konsekvenser för E-hälsomyndigheten.....	127
11.5.2	Konsekvenser för Inspektionen för vård och omsorg	130

11.5.3	Konsekvenser för Socialstyrelsen.....	131
11.5.4	Konsekvenser för andra statliga myndigheter.....	132
11.5.5	Konsekvenser för kommuner och regioner....	132
11.5.6	Kommunala självstyrelsen.....	134
11.5.7	Finansieringsprincipen	135
11.6	Konsekvenser för företag	136
11.7	Övriga konsekvenser	137
11.7.1	Konsekvenser för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet	137
11.7.2	Konsekvenser för cybersäkerheten	137
11.7.3	Förslagens förenlighet med internationella åtaganden.....	138
11.7.4	Behov av informationsinsatser	138
12	Författningskommentar.....	139
12.1	Förslaget till lag om grundregister över vårdgivare	139
12.2	Förslaget till lag om ett nationellt register över patienters vårdgivare	144
12.3	Förslaget till lag om en nationell vårdsöktjänst	154
12.4	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	161
12.5	Förslaget till lag om ändring i (2022:913) om sammanhållen vård-och omsorgsdokumentation	162

Information om svar på remiss Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser

Ärendenr 2026/1006-1.3.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskott beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Luleå kommun är en av flera kommuner som fått förfrågan om att lämna synpunkter över remiss av promemorian Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser. Promemorian föreslår en ny lag för behandling av personuppgifter vid uppföljning av rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbund. I ny föreslagen lag blir Försäkringskassan ansvarig för uppföljning av rehabiliteringsinsatser finansierade av samordningsförbundet.

Vidare föreslås bestämmelser om Försäkringskassans, Arbetsförmedlingens, regioners och kommuners samt samordningsförbundens uppgiftsskyldighet och sekretess för samverkan mellan parterna. Ansvarig för uppföljningssystem utifrån personuppgiftsbehandling blir Försäkringskassan som myndighet utifrån rättslig grund som hanteras i enlighet med dataskyddsförordning. Den nya lagens bestämmelser syftar till att stärka skydd för människors personliga integritet av personuppgiftsbehandling vid uppföljning av rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbundet. Den nya lagen förslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Remissvar ska lämnas senast den 17 oktober 2026 till Socialdepartementet. Med anledning av att socialnämnden sammanträder 29 oktober 2026 kommer socialnämndens ordförande besluta om remissvaret i socialnämndens ställe.

Socialförvaltningens förslag på remissvar

Socialförvaltningen välkomnar lagförslaget, som bedöms underlätta kommunens uppföljning av insatser inom Finsam i samverkan med andra myndigheter. Förslaget skapar även bättre förutsättningar för en samlad uppföljning av målgruppen på såväl regional som nationell nivå framöver. Möjligheten att följa resultat över tid är central för att kunna bedöma insatsernas effekter för individer, utveckla verksamheten samt säkerställa att offentliga resurser används effektivt.

Beskrivning av ärendet

Idag föreligger hinder utifrån sekretesslagstiftning mellan myndigheter som Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt kommuner och regioner. Svårighet vid uppföljning har lyfts av myndigheterna själva då uppföljning av rehabiliteringsinsatser på regional och nationell nivå inte kunnat ske.

Idag finns svårighet att på regional och nationell nivå utvärdera vilka konsekvenser och effekter som Finsam-insatser får ur ett samhällsperspektiv.

Den nya lagen ger bättre förutsättningar för uppföljning, bland annat ur ett jämställdhetsperspektiv samt ny lagändring i offentlighet- och sekretesslagen (2009:400). Den berör även uppföljning av rehabiliteringsansvaret. Ny lag har utformats med stöd i dataskyddsförordningen där enskildes fri och rättigheter är fokus för personuppgiftsbehandlingen och informationssäkerhet.

Dialog

Dialog inför denna remiss har skett i samverkan med arbetsutskottet och verksamhetschef IFO myndighet.

Beslutsunderlag

- Remissmissiv - Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser, SOC Hid: 2026.3052
- Promemoria – Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser, SOC Hid: 2026.3053

Ann-Helen Hägg
Verksamhetsutvecklare

Beslutet skickas till

Verksamhetschef hälso- och sjukvård
Kommunstyrelseförvaltningen, KLF 2026/1103
Socialnämnden (meddelandelistan)

Socialdepartementet
Socialförsäkringsenheten

Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser

Remissinstanser

1. Arbetsförmedlingen
2. Bollebygds kommun
3. Finsam Göteborg
4. Finspångs kommun
5. Funktionsrätt Sverige
6. Försäkringskassan
7. Förvaltningsrätten i Uppsala
8. Grums kommun
9. Hallsbergs kommun
10. Inspektionen för socialförsäkringen
11. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering
12. Integritetsskyddsmyndigheten
13. Journalistförbundet
14. Jönköpings kommun
15. Kammarrätten i Jönköping
16. Kävlinge kommun
17. Lessebo kommun
18. Lilla Edets kommun
19. Linköpings universitet
20. Ljusdals kommun

21. Luleå kommun
22. Munkedals kommun
23. Myndigheten för delaktighet
24. Myndigheten för digital förvaltning
25. Myndigheten för ungdoms – och civilsamhällesfrågor
26. Nationella nätverket för samordningsförbund
27. Nybro kommun
28. Olofströms kommun
29. Oxelösunds kommun
30. Region Dalarna
31. Region Gotland
32. Region Gävleborg
33. Region Sörmland
34. Region Värmland
35. Riksdagens Ombudsmän JO
36. Robertsfors kommun
37. Samordningsförbundet i Blekinge
38. Samordningsförbundet Roslagen
39. Samordningsförbundet Samspelet
40. Samordningsförbundet Söderåsen
41. Samordningsförbundet Umeåregionen
42. Sandvikens kommun
43. Simrishamns kommun
44. Smedjebackens kommun
45. Socialstyrelsen
46. Sollefteå kommun
47. Stockholms kommun
48. Strömstads kommun
49. Sundsvalls kommun
50. Sveriges Kommuner och Regioner

51. Södertälje kommun
52. Tidaholms kommun
53. Timrå kommun
54. Ulricehamns kommun
55. Upplands-Väsby kommun
56. Värnamo kommun
57. Västerbergslagens samordningsförbund
58. Ystads kommun
59. Örnköldsviks kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet **senast den 17 oktober 2026**. Svaren bör lämnas per e-post till s.remissvar@regeringskansliet.se och s.sf@regeringskansliet.se, med kopia till peter.wollberg@regeringskansliet.se. Ange diarienummer S2026/01304 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Therese Karlberg
Departementsråd

Promemoria

Bättre förutsättningar för uppföljning av Finsam-insatser

Socialdepartementet

Sammanfattning

För personer som har behov av samordnade rehabiliteringsinsatser är det sedan 2004 möjligt för Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, regioner och kommuner att genom samordningsförbund finansiera sådana insatser, i enlighet med lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

Insatser inom ramen för den finansiella samordningen bör följas upp och utvärderas på såväl lokal som nationell nivå. För att kunna genomföra uppföljningar av insatsernas resultat och dess samhällsekonomiska effektivitet behövs tillräckligt underlag om rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbund. Berörda aktörer har under en längre tid lyft behovet av att få behandla personuppgifter vid uppföljning och Försäkringskassan har kommit in med en framställan om översyn av bestämmelser om personuppgiftshantering avseende uppföljning av insatser som finansieras av samordningsförbunden (S2024/01218).

I denna promemoria föreslås en ny lag för behandling av personuppgifter vid uppföljning av rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbund. Den föreslagna lagen ger Försäkringskassan möjlighet att behandla personuppgifter vid sådan uppföljning av rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbund. Den ger också möjlighet till elektroniskt utlämnande av uppgifterna, exempelvis genom direktåtkomst, till Arbetsförmedlingen samt kommuner och regioner som är medlemmar i samordningsförbund. Samordningsförbunden föreslås få underlag från Försäkringskassan för uppföljning av de rehabiliteringsinsatser som de finansierar utan att personuppgifter hanteras. Vidare föreslås bestämmelser om uppgiftsskyldighet och sekretess för samverkan mellan de samverkande parterna – Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, regioner och kommuner – samt samordningsförbund. Dessutom föreslås bestämmelser som

syftar till att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid behandling av personuppgifter vid uppföljning av rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbund. Den nya lagen och övriga författningsändringar föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Författningsförslag.....	9
1.1 Förslag till lag om behandling av personuppgifter vid uppföljning av rehabiliteringsinsatser som finansieras av samordningsförbund.....	9
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser	13
1.3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	14
1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:1174) med instruktion för Försäkringskassan.....	15
1.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2024:14) om behandling av personuppgifter vid Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.....	16
2 Ärendet	17
3 Utgångspunkter för promemorians förslag och bedömningar.....	18
3.1 Finansiell samordning möjlig sedan 2004.....	18
3.2 Uppföljning och utvärdering av finansiell samordning.....	20
3.3 Underlag för uppföljning av finansiell samordning.....	21
3.3.1 Behov av sektorsövergripande system för uppföljning.....	21

Information om svar på remiss avseende ändring i allmänna råden SOSFS 2013:1 om ekonomiskt bistånd

Ärendenr 2026/1161-1.3.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämndens arbetsutskott beslutar att lägga informationen till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Socialstyrelsen har remitterat ett förslag till ändring av de allmänna råden (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd. Ändringen föranleds av beslutade ändringar i socialtjänstlagen som träder i kraft den 1 januari 2027. Förslaget innebär framför allt att råden anpassas till att olika krav kommer att gälla för att beräkna kostnader enligt riksnormen till ett högre belopp. För barn och skolungdomar under 21 år krävs särskilda skäl. För övriga vuxna, inklusive personer som är 18–20 år och inte är skolungdomar, krävs synnerliga skäl.

Socialförvaltningen bedömer att de föreslagna ändringarna i huvudsak är nödvändiga för att de allmänna råden ska stämma överens med den nya lagstiftningen. Socialförvaltningen ser samtidigt behov av ytterligare vägledning om hur bestämmelsen om synnerliga skäl ska tillämpas för vuxna samt om bedömningen av ett barns behov när en förälder står för kostnader i samband med umgänge eller kontakt.

Remissvar ska lämnas senast den 16 oktober 2026 till Socialstyrelsen. Med anledning av att socialnämnden sammanträder 29 oktober 2026 kommer socialnämndens ordförande besluta om remissvaret i socialnämndens ställe.

Socialförvaltningens förslag på remissvar

Luleå kommun tillstyrker att de allmänna råden anpassas till de ändringar i socialtjänstlagen som träder i kraft den 1 januari 2027.

Kommunen vill samtidigt framhålla att förslaget innebär att de nuvarande exemplen på situationer där kostnader enligt riksnormen kan beräknas till ett högre belopp inte längre ger vägledning för bedömningen av vuxnas behov. Det är angeläget att Socialstyrelsen ger ytterligare stöd för tillämpningen av det nya kravet på synnerliga skäl, exempelvis i ärenden som rör våldsutsatthet eller funktionsnedsättning.

Kommunen ser även ett behov av att tydliggöra hur barnets behov av umgänge eller kontakt med en förälder ska bedömas när de extra utgifterna i praktiken betalas av föräldern. Ett sådant förtydligande skulle kunna bidra till en mer likvärdig handläggning.

Slutligen vill kommunen påpeka att förändringarna i regelverket medför behov av information, kompetensutveckling och översyn av lokala stöd för handläggningen. Detta bör uppmärksammas i det fortsatta arbetet med vägledning till kommunerna.

Beskrivning av ärendet

Enligt de lagändringar som träder i kraft den 1 januari 2027 ska kostnader som ingår i riksnormen kunna beräknas till ett högre belopp om det finns särskilda skäl för barn och skolungdomar under 21 år. För övriga vuxna, inklusive personer som är 18–20 år och inte är skolungdomar, ska det krävas synnerliga skäl. Socialstyrelsen föreslår därför att det allmänna rådet med exempel på högre kostnader avgränsas till barn och skolungdomar under 21 år. Myndigheten föreslår även ändrade rubriker och hänvisningar, bland annat med anledning av att kostnadsposterna i riksnormen ändras.

Socialstyrelsen bedömer att ändringarna i de allmänna råden i sig inte medför kostnader för kommunerna. Förvaltningen delar bedömningen att råden behöver anpassas till lagen, men ser ett praktiskt behov av ytterligare vägledning inför tillämpningen av de nya bestämmelserna.

Dialog

Förslaget har beretts inom IFO Vuxen. Någon extern dialog har inte genomförts inom ramen för beredningen.

Beslutsunderlag

- Utkast - Remiss avseende ändring i allmänna råden SOSFS 2013:1 om ekonomiskt bistånd, SOC Hid: 2026.3562
- Konsekvensutredning - förslag till ändringar i Socialstyrelsens allmänna råd, SOC Hid: 2026.3560

Ingrid Johansson Hornberg och Camilla Piekkola
Enhetschefer IFO vuxen

Beslutet skickas till

Verksamhetschef IFO vuxen
Kommunstyrelseförvaltningen, KLF 2026/1322
Socialnämnden (meddelandelistan)

Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa m.m.

ISSN 2002-1054, Artikelnummer [artikelnr](#)

Utgivare: Chefsjurist Pär Ödman, Socialstyrelsen

Socialstyrelsens kungörelse om ändring i allmänna råden (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd;

HSLF-FS
[ÅÅÅÅ:nr]

Utkom från trycket
den [Datum]

beslutade den [ange datum].

Socialstyrelsen beslutar i fråga om Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd

dels att det allmänna rådet under rubriken "Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå" ska ha följande lydelse, dels att rubrikerna "Försörjningsstöd – riksnormen enligt 12 kap. 7 § första stycket 1 socialtjänstlagen och 12 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstförordningen (2025:468)", "Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå" och "Särskilda skäl att beräkna kostnader till en lägre nivå" ska ha följande lydelse.

Försörjningsstöd – riksnormen enligt 12 kap. 7 § första stycket 1 och 7 b § socialtjänstlagen samt 12 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstförordningen (2025:468)¹

Särskilda skäl att beräkna kostnader till ett högre belopp för barn och skolungdomar som är under 21 år

Socialnämnden bör beräkna kostnaderna enligt riksnormen till ett högre belopp bl.a.

- om ett barn eller en skolungdom under 21 år av medicinska skäl har behov av dyrare kost,
- om ett barn eller en skolungdom under 21 år betalar avgift för skolmåltider,
- om ett barn eller en skolungdom under 21 år har höga livsmedelskostnader på grund av att kosten är inräknad i en avgift,
- om ett barn eller en skolungdom under 21 år på grund av funktionsnedsättning eller andra skäl har svårigheter att

¹ Senaste lydelse HSLF-FS 2025:25.

upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter, för t.ex. telefon eller fritidsaktiviteter, som inte täcks av annat särskilt stöd,

- om det är en förutsättning för att ett barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter,
- om det är en förutsättning för att ett barn ska kunna ha umgänge eller kontakt med sin förälder i en rimlig omfattning och därför har extra utgifter för t.ex. fritid och lek samt telefon,
- om ett barn eller en skolungdom under 21 år har ett tillfälligt och visst behov av att köpa kläder och skor,
- om ett spädbarn saknar nödvändig klädutrustning eller
- om ett barn eller en skolungdom under 21 år har tillfälligt höga kostnader, t.ex. för livsmedel, kläder och skor eller telefon, som beror på att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott.²

Särskilda skäl att beräkna kostnader till ett lägre belopp

Dessa allmänna råd gäller från och med den 1 januari 2027.

Socialstyrelsen

BJÖRN ERIKSSON

Anna Bjerner

² Senaste lydelse HSLF-FS 2021:31.

Utkast

Utkast

HSLF-FS kan laddas ned eller beställas via
Socialstyrelsens publikationsservice
webb: www.socialstyrelsen.se/publikationer
e-post: publikationsservice@socialstyrelsen.se
Ljungbergs Tryckeri i Klippan AB

Konsekvensutredning – förslag till ändringar i Socialstyrelsens allmänna råd

(SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd

Dnr 4.1-56123/2026

Innehåll

1 Bakgrund	5
1.1 Gällande rätt	5
1.2 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar	6
1.3 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas.....	6
2 Förslag och alternativa lösningar	8
2.1 Socialstyrelsens förslag	8
2.2 Alternativ som finns för att uppnå förändringen	8
3 Konsekvenser av förslagen	10
3.1 Berörda av regleringen	10
3.2 Kostnader och intäkter för kommunerna och regionerna	10
3.3 Konsekvenser för kommunala självstyret	10
3.4 Kostnader och intäkter för staten, företag och enskilda	10
3.5 Konsekvenser för enskilda och barnkonsekvensanalys	10
3.6 Åtgärder för att förslagen inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet.....	11
3.7 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU	11

4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser	
.....	12
4.1 Ikraftträdande	12
4.2 Informationsinsatser	12
4.3 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas	12

1 Bakgrund

Riksdag och regering beslutade våren 2026 om ändringar i regelverket som rör ekonomiskt bistånd.¹ Vissa ändringar i socialtjänstlagen (2025:400), SoL, berör rekommendationer som finns i Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2013:1) om ekonomiskt bistånd. Det finns därför ett behov av att se över och revidera SOSFS 2013:1 för att tillse att det inte däri finns allmänna råd som är oförenliga med ändringarna i regelverket.

1.1 Gällande rätt

Regler som rör socialtjänstens insatser för ekonomiska behov finns framför allt i 12 kap. SoL, 12 kap. socialtjänstförordningen (2025:468), SoF, och SOSFS 2013:1.

Enligt 12 kap. 7 § första stycket 1 SoL lämnas försörjningsstöd för skäliga kostnader för vissa kostnadsposter. Av andra stycket framgår att regeringen anger en norm (riksnorm) för hur dessa kostnader ska beräknas. I tredje stycket anges att socialnämnden i ett enskilt fall ska beräkna dessa kostnader till en högre nivå om det finns särskilda skäl för det samt att nämnden i ett enskilt fall får beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för det.

Den 1 januari 2027 träder ändringar i kraft som bl.a. avser 12 kap. 7 § SoL om riksnormens kostnadsposter och förutsättningar för att lämna försörjningsstöd utöver riksnormen. Kostnadsposterna dagstidning och telefon ersätts då av internet och telefoni.² Det tillkommer även en ny bestämmelse, 12 kap. 7 b § SoL, som delvis motsvarar tidigare 12 kap. 7 § tredje stycket.³ Enligt 12 kap. 7 b § andra stycket SoL ska socialnämnden i ett enskilt fall beräkna kostnader till ett högre *belopp* om det för barn och skolungdomar som är under 21 år finns *särskilda skäl*, och för andra om det finns *synnerliga skäl* för det. Enligt tredje stycket får socialnämnden i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till ett lägre *belopp*, om det finns *särskilda skäl* för det.

I förarbetena framgår att med *särskilda skäl* i 12 kap. 7 b § andra stycket SoL avses samma sak som i hittillsvarande 12 kap. 7 § tredje stycket SoL. Vad gäller det nya kravet på *synnerliga skäl* så anges bl.a. att tillämpningen

¹ Se proposition 2025/26:207 Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd och proposition 2025/26:201 Reformerat försörjningsstöd – bidragstak och ökade möjligheter till arbete.

² Prop. 2025/26:201 s. 17 och 107.

³ Prop. 2025/26:201 s. 108.

ska vara restriktiv. Vissa situationer nämns och det tas upp att det ska röra sig om situationer där det vore uppenbart oskäligt att inte beräkna kostnader till ett högre belopp, t.ex. om det annars finns en konkret fara för den enskildes hälsa, sociala situation eller möjlighet att leva ett värdigt liv. Vidare nämns att bestämmelsen om socialnämndens möjlighet att i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till ett lägre belopp, om det finns *särskilda skäl* för det, motsvarar hittillsvarande bestämmelse i 12 kap. 7 § tredje stycket SoL.⁴ Eftersom ordet *nivå* ersatts av ordet *belopp* i lag- och förordningstext så införs samma ändringar i de allmänna råden så att det blir tydligt vad de allmänna råden avser. Den språkliga ändringen av ordet *nivå* till *belopp* kommenteras inte särskilt i förarbetena till lagen.

Socialstyrelsen ger i SOSFS 2013:1 rekommendationer till stöd för bedömningen i vissa fall av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd enligt SoL. Under rubriken ”Försörjningsstöd – riksnormen enligt 12 kap. 7 § första stycket 1 socialtjänstlagen och 12 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstförordningen (2025:468)”, finns allmänna råd som rör beräkningen av kostnader till en högre respektive lägre nivå än riksnormen. De allmänna råden, som utgår från lagstiftningen, träffas av kommande ändringar i regelverket.

1.2 Det aktuella problemet och den förändring som Socialstyrelsen eftersträvar

Myndigheten konstaterar att SOSFS 2013:1 i sin befintliga lydelse inte fullt ut kommer att harmoniera med 12 kap. 7 § första stycket 1 och 7 b § andra och tredje styckena SoL från 1 januari 2027. Begreppet *nivå* kommer inte att finnas kvar i lagstiftningen, i stället används *belopp*. Till skillnad från i dag kommer kravet på att beräkna kostnader högre om det finns *särskilda skäl* enbart att avse barn och skolungdomar som är under 21 år. För övriga kommer det att krävas *synnerliga skäl*. Listan i SOSFS 2013:1 med särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå hänvisar vidare till kostnadsposten tidning, som inte längre kommer att ingå i riksnormen. Telefon, som inte heller kommer att finnas kvar som en separat kostnadspost, förekommer också.

⁴ Prop. 2025/26:201 s. 26-30 och 108 f.

Lagändringarna medför således att åtgärder behöver vidtas för att SOSFS 2013:1 inte ska vara oförenlig med det ändrade regelverket.

1.3 Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Justeringarna i SOSFS 2013:1 föreslås till följd av ändringar i lagstiftningen som träder i kraft 1 januari 2027. Om ingen åtgärd vidtas kommer SOSFS 2013:1 inte att harmoniera med lagstiftningen i aktuella delar och kommer därför inte att kunna tillämpas fullt ut.

Om inga åtgärder vidtas och socialnämnderna utgår från befintliga rekommendationer vid ansökningar om ekonomiskt bistånd, kan tillämpningen bli felaktig. Detta gäller bl.a. om särskilda skäl läggs till grund för beräkning av kostnader till en högre nivå även när ärendet avser andra än barn och skolungdomar som är under 21 år, i stället för det nya kravet på synnerliga skäl i 12 kap. 7 b § andra stycket SoL.

Socialstyrelsen bedömer att informationsinsatser om lagändringarna i annan form, så som meddelandeblad, kunskapsstöd och liknande, inte fullt ut kan kompensera för felaktigheter i SOSFS 2013:1 och motverka de risker i tillämpningen som de medför.

2 Förslag och alternativa

lösningar

Nedan presenteras Socialstyrelsens förslag och alternativa lösningar.

2.1 Socialstyrelsens förslag

Socialstyrelsens förslag är att det råd som idag har rubriken ”Särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå” justeras till att endast avse barn och skolungdomar som är under 21 år samt att ordet nivå byts ut mot belopp. Det framgår inte av förarbetena att ändringen av nivå till belopp skulle innebära någon ändring i sak, och ändringen i de allmänna råden är därför även i den delen endast en följdändring. Vidare föreslås att hänvisningen till tidning tas bort, eftersom kostnadsposten tidning inte längre kommer att ingå i riksnormen.⁵ I syfte att förtydliga att förhöjda kostnader i samband med ett barns umgänge med sina föräldrar kan avse barnets behov föreslås att exemplet omformuleras till ”om det är en förutsättning för att ett barn ska kunna ha umgänge eller kontakt med sin förälder i en rimlig omfattning och därför har extra utgifter för t.ex. fritid och lek samt telefon”.⁶ Begreppet telefon bedöms kunna vara kvar då kostnaden även framöver kommer att rymmas inom riksnormen om än som en del av kostnadsposten internet och telefoni.⁷

Vidare föreslås att rubriken ”Särskilda skäl att beräkna kostnader till en lägre nivå” justeras till ”Särskilda skäl att beräkna kostnader till ett lägre belopp”.

Avslutningsvis föreslås att den övergripande rubriken kompletteras med en hänvisning till 12 kap. 7 b § SoL dvs. den bestämmelse där förutsättningarna för att frånga riksnormen kommer att regleras.

⁵ Prop. 2025/26:201 s. 107.

⁶ Jfr prop. 2025/26:201 s. 29 f. och SOU 2025:15 s. 779.

⁷ Prop. 2025/26:201 s. 17.

2.2 Alternativ som finns för att uppnå förändringen

Myndigheten har under arbetet övervägt att ta bort befintligt råd om särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå. Att helt ta bort det allmänna rådet om särskilda skäl för beräkning av kostnader till högre nivå skulle dock innebära att den vägledning genom allmänna råd som finns idag och som i vissa fall uttryckligen avser spädbarn respektive barn, och inte i något fall uttryckligen utesluter barn och skolungdomar som är under 21 år, skulle tas bort trots att den även efter ändringarna i SoL den 1 januari 2027 skulle kunna vara kvar. Detta ligger till grund för förslaget att behålla rådet med vissa anpassningar, vilket medför att rekommendationerna finns kvar för barn och skolungdomar som är under 21 år och kan ge vägledning i tillämpningen.

Myndigheten konstaterar att de många förändringarna i regelverket kring ekonomiskt bistånd som har beslutats under 2026, inklusive det nya kravet på synnerliga skäl i vissa fall, kan föranleda behov av en större översyn av SOSFS 2013:1 och framtagande av nya rekommendationer. Inget av detta ryms dock inom ramen för nu aktuell revidering.

3 Konsekvenser av förslagen

3.1 Berörda av regleringen

Rekommendationerna som finns i SOSFS 2013:1 berör enskilda barn, skolungdomar som är under 21 år och vuxna som ansöker om ekonomiskt bistånd, samt i förlängningen förvaltningsdomstolarna som prövar överklaganden.

Kommuner berörs av de allmänna råden SOSFS 2013:1 vid socialnämndernas handläggning av ärenden som rör ekonomiskt bistånd. Personal som handlägger ärenden liksom den personal som arbetar med övergripande planering, ledning av verksamheten berörs således också.

3.2 Kostnader och intäkter för

kommunerna och regionerna

Förslagen består av följdändringar utifrån lagändringar samt förtydliganden utan ändring i sak och innebär därför i sig inga kostnader.

3.3 Konsekvenser för kommunala

självstyret

Förslagen består av följdändringar utifrån lagändringar samt förtydliganden utan ändring i sak och innebär därför i sig inga ingrepp i det kommunala självstyret.

3.4 Kostnader och intäkter för staten, företag och enskilda

Förslagen består av följdändringar utifrån lagändringar och förtydliganden utan ändring i sak och innebär därför i sig inga kostnader eller intäkter.

3.5 Konsekvenser för enskilda och barnkonsekvensanalys

Det allmänna råd som finns i dag avseende särskilda skäl att beräkna kostnader till en högre nivå föreslås finnas kvar. Enligt ändringsförslagen så kommer rådet endast avse barn och skolungdomar som är under 21 år.

Förslaget att förtydliga att förhöjda kostnader i samband med ett barns umgänge med sina föräldrar kan avse barnets behov och inte föräldrarnas, är inte avsett att innebära någon ändring i sak.⁸ Förtydligandet bedöms ändå vara till barns fördel eftersom det medför att rekommendationen i fråga uttryckligen bör tillämpas avseende barn.

⁸ Se prop. 2025/26:201 s. 30.

3.6 Åtgärder för att förslagen inte ska medföra mer långtgående kostnader/begränsningar än nödvändigt för att uppnå syftet

Förslagen går inte utöver vad som bedöms krävas. Föreslagna justeringar innebär att den vägledning som kan finnas kvar kommer att vara det.

3.7 Bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

Förslagen innebär ingen ändring i förhållande till Sveriges skyldigheter i förhållande till EU.

4 Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och informationsinsatser

4.1 Ikraftträdande

De lagändringar som föranleder ändringarna i SOSFS 2013:1 träder i kraft 1 januari 2027. Socialstyrelsen planerar att fatta beslut om ändringarna i SOSFS 2013:1 under november 2026, samt att de ska gälla från och med samma datum som lagändringarna, dvs. den 1 januari 2027.

4.2 Informationsinsatser

Socialstyrelsen kommer att sprida information om de allmänna råden på myndighetens webbplats. Socialstyrelsen kommer att överväga om det inför att de börjar gälla behövs ytterligare informationsinsatser.

4.3 Hur och när konsekvenserna av förslagen kan utvärderas

Socialstyrelsen har en beslutad process för uppföljning av författningar. Syftet med processen är att säkerställa att Socialstyrelsens författningar (föreskrifter och allmänna råd) följs upp på ett systematiskt sätt. Målet med processen är att identifiera och analysera eventuella behov av ändringar i Socialstyrelsens författningar i syfte att säkerställa att författningarna uppfyller krav på att vara aktuella och ändamålsenliga. De allmänna råden kommer att följas upp i enlighet med denna process.

De allmänna råden kan utvärderas efter uppföljning genom dialoger med verksamheter, organisationer och tillsynsmyndigheter m.fl. och/eller enkätundersökning om sådant behov framkommer. Utvärderingen föreslås ske inom fem år från ikraftträdandet.

Förslag till beslut gällande sammanträdesordning för socialnämnden 2027

Ärendenr 2026/1195-1.4.1.1

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att fastställa sammanträdesordningen för år 2027 enligt nedan.

Sammanfattning av ärendet

Kanslikontoret inom kommunstyrelseförvaltningen har samordnat planeringen för samtliga nämnders sammanträden inför år 2027. I planeringen ingår övergripande arbete med strategisk plan och budget samt uppföljningar.

Av tabellen nedan framgår kommunstyrelseförvaltningens förslag på sammanträdesdatum för socialnämnden (SN), socialnämndens arbetsutskott (SNAU) och socialnämndens enskilda utskott (SNEU) 2027.

<u>Månad:</u>	<u>SN</u>	<u>SNAU</u>	<u>SNEU</u>
Januari	4*, 28	14	13, 27
Februari	25	11	10, 24
Mars	24**	11	10, 24
April	29	15	7, 21
Maj	27	13	5, 19
Juni	23**	10	2, 16, 30
Juli	-	-	14, 28
Augusti	26	12	11, 25
September	30	16	8, 22
Oktober	28	14	6, 20
November	25	11	3, 17
December	21**	9	1, 15, 29

* Val av utskott.

** Avvikande mötesdag på grund av helgdagar.

Mötestid för socialnämndens och arbetsutskottets sammanträden föreslås vara klockan 08:15, med undantag för 23 juni (kl. 13:15). Mötestid för enskilda utskottet föreslås vara klockan 08:30.

Dialog

Dialog är förd internt inom kanslikontoret och med socialförvaltningen.

Jonathan Melkko
Kommunsekreterare

Beslutet skickas till
Socialförvaltningens ledningsgrupp

Förslag till beslut gällande revidering av socialnämndens delegationsordning - kommunala hyresgarantier

Ärendenr 2026/1009-3.9.0.2

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att revidera delegationsordningens kapitel 14 gällande kommunal hyresgaranti.

Sammanfattning av ärendet

1 september 2026 infördes en ny förordning gällande kommunal hyresgaranti (Förordning 2026:600 om kommuners skyldighet att ställa hyresgarantier).

Hyresgarantin riktar sig till hushåll som har ekonomisk förmåga att klara kostnaderna för ett eget boende, men som ändå har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden och få en hyreslägenhet med besittningsrätt. En hyresgaranti kan då möjliggöra att ett hushåll, som har betalningsförmåga men som inte uppfyller hyresvärdens tillträdeskrav (till exempel avseende anställningsform eller inkomst), blir godkänd som hyresgäst.

Socialförvaltningen ingår avtal med hyresvärderna om kommunal hyresgaranti för den enskilde. Hyresgarantin är en säkerhet för en hyresvärd genom att den garanterar att socialförvaltningen går in med hyreskostnaden om den enskilde inte betalar hyran.

I lagen framkommer under vilka förutsättningar kravet om hyresgaranti gäller. Garantin ska motsvara sex månadshyror och gäller i två år från beslutsdatum.

Hyresgarantin aktiveras om den enskilde inte betalar sin hyra. Beslut om bistånd fattas enligt 12 kap. 2 § SoL.

Utifrån den nya förordningen föreslår socialförvaltningen att delegationsordningen revideras under avsnitt 14.79 gällande kommunal hyresgaranti samt att ett nytt avsnitt 14.80 läggs till avseende ekonomiskt bistånd vid aktivering av kommunal hyresgaranti.

14.79	Borgensåtagande (avser hyreskontrakt)	12 kap. 2 § SoL	EU	
14.79	Kommunal hyresgaranti (avtal)	2 § Förordning (2026:600) om kommuners skyldighet att ställa hyresgarantier	Enhetschef	
14.80 (NY)	Ekonomiskt bistånd vid aktivering av kommunal hyresgaranti	12 kap. 2 § SoL	Enhetschef	

Dialog

Dialog har genomförts med enhetschef, objektsspecialist, kommunjurist, verksamhetschef och projektledare.

Beslutsunderlag

- Förordning (2026:600) om kommuners skyldighet att ställa hyresgarantier, SOC Hid: 2026.3414

Lena Johansson
Socialt ansvarig samordnare

Beslutet skickas till

Verksamhetschef individ- och familj vuxen

Svensk författningssamling

Förordning om kommuners skyldighet att ställa hyresgarantier

SFS 2026:600

Publicerad
den 21 maj 2026

Utfärdad den 13 maj 2026

Regeringen föreskriver följande.

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om skyldighet för kommuner att bistå enskilda hushåll genom att ställa säkerhet för att ett avtal om hyra av en bostadslägenhet fullgörs (hyresgaranti).

Förordningen är meddelad med stöd av

- 11 § lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar i fråga om 2–4 §§, och
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

2 § En kommun ska ställa hyresgaranti, om

1. någon som är bosatt i kommunen i den mening som avses i 29 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400) behöver en permanentbostad med hyresrätt med rätt till förlängning enligt 12 kap. 45–52 §§ jordabalken,
2. det i hushållet finns barn som avses i 96 kap. 4, 5 eller 5 a § socialförsäkringsbalken,
3. hushållet behöver sådan hjälp för att kunna etablera sig på bostadsmarknaden, och
4. den bostad som hyresgarantin ska avse finns i kommunen.

3 § Hyresgarantin ska ställas för minst sex månadshyror och gälla under minst två år.

4 § Innan en hyresgaranti ställs ska kommunen skriftligen informera den bosatte om att ett infriande av garantin kan medföra krav på återbetalning från honom eller henne.

5 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 2026.

På regeringens vägnar

ANDREAS CARLSON

Jonas Ragell
(Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet)

Förslag till beslut gällande insats i form av familjeavlastning enligt SoL samt beslut om delegat att fatta beslut om insatsen

Ärendenr 2026/298-3.9.0.2

Socialförvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden beslutar att införa en ny insats i form av familjeavlastning enligt 11 kap. 1 § SoL.
2. Socialnämndens delegationsordning kompletteras med en ny punkt under kapitel 14 med delegat socialsekreterare att fatta beslut om den nya insatsen familjeavlastning.

Sammanfattning av ärendet

Barn- och ungaenheten samt placeringsenheten ser ett ökat behov av tidiga och avlastande insatser för familjer där barn har en funktionsnedsättning som inte omfattas av LSS, men där funktionsnedsättningen ändå innebär ett omfattande omsorgsansvar för föräldrarna. Vid omvärldsbevakning framkommer att flera kommuner beskriver ett liknande behov av tidiga och praktiska avlastande insatser för målgruppen.

Det handlar exempelvis om barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), såsom adhd där barnets stora behov av struktur, tillsyn och stöd i vardagliga moment gör att föräldrarna har begränsade möjligheter till återhämtning. Det kan också handla om barn med psykisk ohälsa, exempelvis ångest, depression eller svårigheter med känsloreglering, där familjen behöver praktisk och avlastande hjälp för att kunna upprätthålla stabilitet och trygghet i vardagen.

Familjeavlastning enligt socialtjänstlagen (SoL) för föräldrar, vårdnadshavare eller familjehemsföräldrar bedöms fylla ett behov av stöd som saknas idag.

Familjeavlastning är en praktisk och stödande insats som ska avlasta föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Insatsen kan samordnas med andra insatser när dessa inte fullt ut möter familjens behov.

Insatsen syftar även till att minska risker för behov av mer ingripande åtgärder samt minska risk för sammanbrott i familjer och placeringar.

Bedömningen ska utgå från barnets faktiska behov, med särskild vikt vid funktionsnedsättningen och de svårigheter den medför för föräldrarna, samt den samlade belastningen i familjen.

Ytterligare omständigheter som kan påverka behovet är:

- Avsaknad av nätverk.
- Tidigare insatser utan varaktig effekt.
- Även syskonens situation ska beaktas eftersom de ofta påverkas av det ökade omsorgsbehovet.

Insatsen innebär att:

- Föräldrar får möjlighet till återhämtning, vila, tid med syskon eller att sköta praktiska ärenden.
- En avlösare tillfälligt tar över tillsyn och vardagsnära stöd till barnet.

Insatsen riktar sig till vårdnadshavare, föräldrar eller familjehemsföräldrar till barn 6–15 år vars funktionsnedsättning medför ett omsorgsansvar som går utöver vad som normalt kan förväntas. Insatsen kan beviljas upp till 5 timmar per vecka, som mest två tillfällen per vecka och har som syfte att avlasta föräldrar, inte att arbeta med barnets utveckling. Insatsen kan även ges till barn placerade i familjehem.

Avlösning i hemmet ska inte ersätta:

- Omvårdnad av assistansliknande karaktär.
- Insatser i ärenden där barnet har påtaglig suicidrisk eller behov av tillsyn dygnet runt.

Socialsekreterare på barn- och ungaenheten samt placeringsenheten ansvarar för att bedöma behovet och fatta beslut om insatsen. Insatsen familjeavlastning enligt SoL beviljas med stöd av 11 kap. 1 § SoL.

Familjeavlastning enligt SoL verkställs av uppdragstagare inom LSS ledsagar- och avlösarservice. Enheten LSS ledsagar- och avlösarservice ansvarar för att verkställa beviljade insatser och säkerställa att familjeavlastning erbjuds i enlighet med beslutad omfattning. En lämplighetsbedömning av uppdragstagare sker genom intervju och registerkontroll av misstanke- och belastningsregister.

Tabell nedan visar förslag på komplettering i socialnämndens delegationsordning gällande beslut om insats i form av familjeavlastning enligt 11 kap. 1 § SoL.

Kap 14	Beslut om insats i form av familjeavlastning enligt SoL	11 kap 1 § SoL	Socialsekreterare	
--------	---	----------------	-------------------	--

Dialog

Dialog har förts internt inom socialförvaltningen mellan berörda verksamhetschefer, enhetschefer, specialistsocionomer, samordnare för LSS ledsagar- och avlösarservice, familjestöd samt handläggare vid LSS, barn- och ungaenheten och placeringsenheten.

Lahib Yousif och Maria Jonsson
Verksamhetschefer

Beslutet skickas till

Enheterna LSS, barn- och unga, placeringsenheten samt avlösarservice LSS

Förslag till beslut gällande ansökan 2027 års statsbidrag till kommuner för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap

Ärendenr 2026/1024-2.4.3.1

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att ansöka om statsbidrag 6,3 Mkr i syfte att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap 2027.

Sammanfattning av ärendet

För året 2027 kan kommuner söka medel för att genomföra åtgärder för att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap, så att verksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap.

Statsbidraget regleras i förordning (2023:490) om statsbidrag till kommuner för socialtjänst och hälso- och sjukvårdens beredskap.

Kommunerna kan söka medel för åtgärder inom ett eller flera av följande områden:

- Krigsorganisation och krigsplacering
- Samverkan och ledning
- Kontinuitetshantering
- Beredskapsplanering
- Utbildning och övning
- Informationssäkerhet
- Målgruppsanpassad kriskommunikation
- Övriga områden

Statsbidrag kan även sökas för kostnader avseende åtgärder inom andra områden som är prioriterade för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap i syfte att kommunal verksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap.

Socialförvaltningen planerar säkerhets- och beredskapsarbetet tillsammans med Kontoret för säkerhet och beredskap. Ansökan sker i dialog sinsemellan.

Ansökan ska ha inkommit senast 2 november 2026 till Socialstyrelsen. Statsbidraget fördelas under förutsättning att Riksdagen beviljar medel för ändamålet. Bidragets storlek fastställs i regleringsbrev som beslutas under december månad.

Socialförvaltningen har föreslagit socialnämnden besluta att ansöka om statsbidrag i syfte att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap, så att verksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap år 2027.

Ansökningen följer socialförvaltningens plan för säkerhet- och beredskapsarbete.

Dialog

Dialog kring beredskapsfrågor sker löpande inom kommunen.

Beslutsunderlag

- Anvisningar om statsbidrag till kommuner för åtgärder i syfte att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap, SOC Hid 2026.3494

Ulrika Rönngren
Säkerhetssamordnare

Beslutet skickas till

Socialförvaltningens säkerhetssamordnare

Anvisningar för statsbidrag för socialtjänsten och sjukvårdens beredskap 2027

Börja med att läsa anvisningarna

Läs anvisningarna innan ni fyller i och skickar in ansökan.

Anvisningarna för statsbidraget beskriver vilka som kan ansöka, vad ni kan använda bidraget till, hur ni ansöker och vilka villkor som gäller.

Vilka kan ansöka?

Kommuner kan ta del av statsbidraget.

Vad kan ni använda statsbidraget till?

Syftet med statsbidraget är att kommunerna ska genomföra åtgärder för att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap så att verksamhet inom socialtjänst och hälso- och sjukvård kan upprätthållas under höjd beredskap. I ansökan ska ni bara ta med de åtgärder som ni planerar att genomföra med statsbidraget.

Med *socialtjänst* avses verksamhet som bedrivs enligt socialtjänstlagen (2001:453), lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Med *hälso- och sjukvård* avses verksamhet som en kommun ansvarar för enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Med *höjd beredskap* avses antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.¹ Vid högsta beredskap är Sverige i krig. Skärpt beredskap kan ske till exempel vid krig eller konflikter i Sveriges närområde, eller om läget i omvärlden

¹ Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap

allvarligt påverkar vårt land eller hotar vår säkerhet och självständighet. Regeringen kan besluta om höjd beredskap för att stärka Sveriges möjligheter att försvara sig.²

Områden och åtgärder

Kommunen kan ansöka om statsbidrag för förberedande åtgärder som behövs för att verksamheter inom socialtjänst och hälso- och sjukvård kan upprätthållas under höjd beredskap.

Statsbidraget kan sökas inom följande sju områden:

1.Krigsorganisation och krigsplacering

- Planering av kommunens krigsorganisation och dess bemanning
- Utbildning och information till deltagare i krigsorganisation
- Deltagande i utbildningar och övningar rörande krigsorganisation
- Kostnader för anpassningar av HR-system och andra administrativa åtgärder som kan krävas för arbetet med krigsorganisationens bemanning
- Kostnader för samverkan med privata aktörer för planering som rör personalförsörjning, avtal, leveransförmåga och liknande kopplat till socialtjänst och hälso- och sjukvårdsverksamhet under höjd beredskap.

2.Samverkan och ledning

Kunskapshöjande och förmågehöjande insatser, samt samverkan och ledning under höjd beredskap i socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården.

3.Kontinuitetshantering

Kontinuitetshantering för socialtjänst och hälso- och sjukvård för att upprätthålla verksamhet under höjd beredskap. Det kan exempelvis vara kontinuitetsplanering för försörjningsberedskap eller personalplanering.

4.Beredskapsplanering

Planering för hur verksamheten ska kunna hantera större, långdragna allvarliga händelser under höjd beredskap, exempelvis:

- risk- och sårbarhetsanalyser,
- beredskapsplaner,
- planering av storskalig utrymning och/eller planering av ett ökat antal individer som är i behov av hälso- och sjukvård eller socialtjänst under höjd beredskap,
- deltagande i aktörsgemensam planering av totalförsvaret.

² Myndigheten för civilt försvar (MCF), Krisinformation.se; Höjd beredskap och krig

5. Utbildning och övning

- Deltagande i eller anordnande av utbildningar och övningar, konferenser och nätverksträffar inom området civilt försvar.
- Stabs- och scenarioövningar.
- Planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på lokal, regional och nationell nivå avseende civilt försvar.
- Lokala och regionala övningsplaner som syftar till att stärka socialtjänst och hälso- och sjukvård under höjd beredskap.
- Kompetensutveckling, utbildning och övning med andra aktörer för att stärka socialtjänst och hälso- och sjukvård under höjd beredskap.

6. Informationssäkerhet

Informations- och cybersäkerhet handlar om att skydda viktig information och system så att obehöriga inte kan komma åt dem, att de inte kan manipuleras samt säkerställa att de kan användas som det är tänkt och är tillgängliga där och när de behövs. Utifrån detta kan kommunen ansöka om bidrag för risk- och sårbarhetsanalyser samt åtgärder utifrån analyserna inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.

7. Målgruppsanpassad kriskommunikation

Ta fram och anpassa kommunikationsplaner för höjd beredskap för verksamheter inom socialtjänst och hälso- och sjukvård till de som har särskilda behov av kommunikation och att det finns lättillgängliga stöd att använda för att delge information till så många som möjligt.

Övriga områden

Statsbidrag kan även sökas för kostnader för åtgärder inom andra områden som är prioriterade för kommunernas arbete med socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap i syfte att verksamhet kan upprätthållas under höjd beredskap.

Kostnader

Kostnader för personal

Statsbidraget får användas till lönekostnader för personal som arbetar med åtgärder inom de sju prioriterade områdena. Statsbidraget får endast bekosta den del av tjänsten som avser arbete med att stärka socialtjänstens och/eller hälso- och sjukvården under höjd beredskap.

Privata aktörer

Exempelvis:

- Utbildning och övning tillsammans med av kommunen upphandlade utförare av verksamhet inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.
- Planering tillsammans med de upphandlade utförarna i fråga om kontinuitetshantering, beredskapsplanering, samverkan och ledning samt informationssäkerhet och målgruppsanpassad kriskommunikation.

Syftet med åtgärderna ska vara att stärka socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap så att kommunens verksamheter inom socialtjänst och kommunala hälso- och sjukvård kan upprätthållas under höjd beredskap.

Det är kommunen som mottagare av bidrag som ansvarar för redovisning och utvärdering samt för att återbetala bidrag som inte har använts.

Investeringar

Bidrag får användas för investeringar som tydligt stärker beredskapen inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård, exempelvis;

- anpassning av lokaler för att möjliggöra vård och omsorg även under höjd beredskap,
- elförsörjning,
- vattenförsörjning,
- värmeförsörjning och
- robust kommunikation.

Bidrag får beviljas med högst 30 procent av den totala kostnaden för investeringen.

Utrustning och material

Bidrag får användas för inköp av utrustning och material för att minska sårbarheten inom socialtjänst och hälso- och sjukvård under höjd beredskap. Det kan exempelvis vara inköp av material och medicinteknisk utrustning för lagerhållning som kan nyttjas under höjd beredskap.

Bidrag får beviljas med högst 30 procent av den totala kostnaden för inköp av utrustning och material för lagerhållning.

Ni kan inte använda bidraget till

- Arbete med krisberedskap som inte har betydelse för höjd beredskap.
- Generellt säkerhetsarbete och interna skydd, till exempel lås och larm samt generell IT-säkerhet som inte är särskilt kopplat till det säkerhetsskydd som krävs för arbetet med civilt försvar.
- Utbildningar och övning inom ordinarie krisberedskap, till exempel brandskydd, hjärt- och lungräddning och pågående dödligt våld (PDV).
- Åtgärder vid en inträffad händelse.

- Investeringar och utrustning som avser kommunal ledningsplats.³
- Abonnemangskostnader för Rakel.⁴
- Personalkostnader för tjänsteman i Beredskap (TiB).
- Inköp av möbler, dator, telefon samt tillbehör för detta.
- Resor till och från utlandet.
- Licenser, abonnemang, prenumerationer och inträdesavgifter.
- Uppdatering av mjukvara.
- Omkostnader i samband med avtalsskrivande.
- Inköp av hjärtstartare.
- SMS-tjänst för kontakt vid driftstörningar i trygghetslarm.
- Inköp av bil.

Hur gör ni en ansökan?

- Ansökan öppnar i e-tjänsten för statsbidrag den 15 september 2026.
- Sista dag att ansöka är den 2 november 2026.
- För att kunna ansöka behöver ni ha utsett ett ombud. Mer information finns på Socialstyrelsens webbplats. Frågor om ombud och hur ni använder e-tjänsten mejlar ni till:
e-tjanst.statsbidrag@socialstyrelsen.se.

När fattas beslut och när kommer bidraget?

Vi planerar att fatta beslut första kvartalet 2027.

Vi betalar ut statsbidraget som ett engångsbelopp till det konto ni skrivit i ansökan.

Hur stort är bidraget och hur fördelas det?

Statsbidraget fördelas under förutsättning att Riksdagen beviljar medel för ändamålet. Bidragets storlek fastställs i regleringsbrev som beslutas under december månad.

Om statsbidraget blir översökt som tidigare ansökningsomgång kommer vi att prioritera de åtgärder som bedöms ha bäst förutsättningar att uppfylla statsbidragets syfte, och villkoren i förordningen. Vid bedömningen tar vi

³ För kommunala ledningsplatser har kommunen möjlighet att söka medel för en del av kostnaden från MCF i särskild ordning.

⁴ MCF subventionerar redan idag abonnemangavgiften för kommuner. Kommuner har även möjlighet att söka medel från MCF för viss Rakelutrustning inom ramen för stödet till kommunala ledningsplatser.

hänsyn till hur stort belopp som finns att fördela, i förhållande till totalt ansökt belopp.

Vilka villkor gäller för att få ta del av bidraget?

Villkoren för statsbidraget styrs av förordning [\(2023:490\) om statsbidrag till kommuner för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap | Sveriges riksdag](#).

Vilka villkor gäller för hur ni får använda bidraget?

Här hittar du alla de viktigaste villkor som du som bidragsmottagare ska uppfylla när du använder statsbidraget.

Tidsperiod

Ni kan använda statsbidraget under perioden 1 januari - 31 december 2027.

Om statsbidraget används till investeringar ska kommunen följa de regler för bokföring, bland annat i fråga om avskrivning och periodisering av kostnader, som i övrigt gäller inom kommunal verksamhet.

Det går bra att göra reserveringar i bokföringen för fakturor som avser bidragsåret men betalas året efter. Förutsättningen är att

- det som fakturan avser ska avse bidragsåret
- fakturan och händelsen ska kunna styrkas vid kontroll.

Dubbelfinansiering är inte tillåtet

Ni kan använda bidrag från flera finansiärer så länge bidraget inte täcker samma kostnader.

Ni ska kunna visa hur ni har använt bidraget

Kommunen ska kunna lämna in underlag som möjliggör att Socialstyrelsen kan göra en fördjupad granskning av statsbidragets användning (Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning).

Den kommun som inte kan lämna ett sådant underlag kan bli helt eller delvis återbetalningsskyldig.

Vilka underlag kan kommunen behöva lämna in?

- Utdrag ur huvudbok/kontoutdrag. Det bör finnas ett eget kostnadsställe, projektkod, ansvarsställe eller objektкод för statsbidraget. Redovisningen måste vara tydlig, spårbar och överblickbar.
- Underlag som styrker kommunens genomförda åtgärder.
- Fakturor som styrker nedlagda kostnader. Fakturorna ska vara tydliga och beskriva vad kommunen har betalat för.
- Lönespecifikationer och/eller anställningsavtal som styrker lönekostnader.

Hur går redovisning av bidraget till?

Mottagare av statsbidrag ska åiterrapportera hur bidraget har använts. Socialstyrelsen skickar ett åiterrapporteringsformulär via e-post till kommunens registrator. Det är därför viktigt att ni säkerställer att mejlet når rätt funktion i organisationen.

Redovisa senast i mars 2028

Ni ska åiterrapportera hur ni använt bidraget senast i mars 2028.

Om ni inte åiterrapporterar i tid kan kommunen bli återbetalningsskyldig.

Särskilda uppgifter vi kommer fråga om

För att kunna svara på åiterrapporteringen kommer ni exempelvis behöva spara följande uppgifter under året

- Hur många tjänster som statsbidraget har finansierat
- Vilken typ av tjänst som statsbidraget har finansierat
- Vilken typ av kostnader har bidraget använts till
- Vilka områden ni har arbetat inom med stöd av statsbidraget

När kan Socialstyrelsen kräva tillbaka statsbidraget?

Ni ska använda statsbidraget enligt villkoren för bidraget.

Ni är skyldiga att återbetala hela eller delar av statsbidraget om:

- Mottagaren inte har använt hela statsbidraget under perioden 1 januari – 31 december 2027.
- Någon annan av återbetalningsgrunderna enligt 16 § förordning (2023:490) är uppfylld.

Socialstyrelsen fakturerar berörda mottagare vid belopp över 1000 kronor.

Hur kontaktar ni oss?

Om ni har frågor om bidraget, behöver ändra kontaktuppgifter eller vill ändra uppgifter i ansökan mejla oss på:

statsbidrag.beredskap.kommuner@socialstyrelsen.se.

Förslag till beslut gällande motion (SD) Övergrepp i äldreomsorgen

Ärendenr 2026/312-1.1.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Sammanfattning av ärendet

Ingrid Cannerfelt (SD) har 2026-02-22 inkommit med en motion om övergrepp i äldreomsorgen. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2026-02-23.

Motionären föreslår:

- Att Luleå kommun påbörjar ett arbete med målet att kvinnlig personal alltid närvarar vid intimvård av kvinnliga klienter.
- Att Luleå kommun utreder möjligheten att erbjuda alla klienter kameraövervakning i sovrum och hygienrum.

Socialförvaltningens svar

Trygghet, säkerhet och skydd mot övergrepp är grundläggande i äldreomsorgen. Det finns redan krav på att socialtjänstens verksamhet ska bedrivas med god kvalitet och att missförhållanden eller risker för missförhållanden ska rapporteras, utredas och åtgärdas. Arbetet med att förebygga övergrepp behöver bedrivas genom systematiskt kvalitetsarbete, tydliga rutiner, närvarande ledarskap, kompetensutveckling, uppföljning av avvikelser och en kultur där brukare, anhöriga och medarbetare kan signalera oro.

Motionens första punkt innebär att kommunen ska arbeta mot att kvinnlig personal alltid närvarar vid intimvård av kvinnliga brukare. Förvaltningen bedömer att det inte är lämpligt att införa ett sådant generellt mål. Den enskildes önskemål och behov ska tas på allvar och vägas in i planering och utförande av insatser. Samtidigt behöver verksamheten kunna bemanna utifrån kompetens, arbetsmiljö och likabehandling. Ett generellt krav kopplat till personalens kön riskerar att bli svårt att förena med ett hållbart arbetssätt och kan skapa begränsningar som inte nödvändigtvis stärker tryggheten för den enskilde.

Frågan om äldres möjlighet att välja kön på omsorgspersonal utreds dessutom på nationell nivå. I regeringens kommittédirektiv *Ökad trygghet och möjlighet att välja kön på personal som utför insatser i äldreomsorgen* framgår att en särskild

utredare ska analysera och lämna förslag som ska motverka missförhållanden och övergrepp inom äldreomsorgen samt analysera hur äldre personer ska kunna välja kön på omsorgspersonal. Utredaren ska även ta ställning till om möjligheten att välja kön bör vara avgränsad till insatser som är kroppsnära eller på annat sätt berör den personliga integriteten. Uppdraget ska redovisas senast den 11 juni 2027. Mot den bakgrunden bedömer förvaltningen att kommunen bör avvakta nationella förslag och eventuell lagstiftning innan egna generella krav införs. Ett lokalt mål som föregriper utredningens resultat riskerar att skapa otydlighet i förhållande till kommande nationell reglering och till de arbetsrättsliga, diskrimineringsrättsliga och verksamhetsmässiga avvägningar som utredningen särskilt ska analysera.

Motionens andra punkt innebär att kommunen ska utreda möjligheten att erbjuda alla brukare kameraövervakning i sovrum och hygienrum. Kameraövervakning i sådana utrymmen innebär ett mycket långtgående intrång i den personliga integriteten. Det gäller både för den enskilde brukaren och för personal som utför sitt arbete i bostaden.

Integritetsskyddsmyndigheten anger att kamerabevakning i hemmet vanligtvis omfattas av privatundantaget om individen själv väljer att installera en kamera, men att undantaget inte gäller under den tid hemtjänstpersonal regelbundet befinner sig i hemmet i sin yrkesroll samt om kommunen är den som erbjuder tillsynen. Under den tiden aktualiseras dataskyddsförordningen och den som kamerabevakar behöver bland annat ha rättslig grund för bevakningen vilket inte bedöms finnas i detta fall. De sex (6) rättsliga grunderna är: samtycke, avtal med den registrerade, rättslig förpliktelse, skydda grundläggande intresse, myndighetsutövning och uppgift av allmänt intresse samt intresseavvägning.

Myndigheten framhåller dessutom att kamerabevakning av personal i arbetet kan aktualisera arbetsmiljöfrågor och att företag eller kommuner som bedriver hemtjänst kan behöva förbjuda sådan bevakning av sin personal. Ett kommunalt erbjudande om kameraövervakning i sovrum och hygienrum kan därför inte ses som en enkel eller generellt tillåten trygghetsåtgärd, utan skulle kräva omfattande rättsliga, arbetsmiljömässiga och etiska bedömningar i varje enskilt fall.

Luleå kommun använder för närvarande trygghetskameror inom hemtjänsten för digital natttillsyn. Syftet är att kunna genomföra tillsyn utan att störa den enskildes nattsömn, minska behovet av fysiska nattbesök och ge trygghet utifrån ett individuellt biståndsbeslut eller en individuell bedömning. Sådan användning skiljer sig från motionen, eftersom den avser avgränsad tillsyn vid bestämda tider och inte generell inspelad kameraövervakning i sovrum och hygienrum för att förebygga eller utreda brott.

Förvaltningen bedömer att kommunens förebyggande arbete bör fortsätta utvecklas inom ramen för ordinarie kvalitets- och arbetsmiljöarbete. I Luleå kommun finns arbetssätt för avvikelshantering, synpunkter och klagomål, visselblåsarfunktion, introduktion samt utbildning och kompetensutveckling. Dessa arbetssätt är viktiga delar i det förebyggande arbetet, men behöver följas upp, förtydligas och utvecklas löpande så att brukare, anhöriga och medarbetare vet hur oro, brister och misstänkta missförhållanden ska uppmärksammas och hanteras.

Dialog

Intern dialog har förts med chefer och verksamhetsutvecklare inom äldreomsorgen. Dialogen har berört motionens punkter, nuvarande arbetssätt för trygghet och uppföljning samt de rättsliga, arbetsmiljömässiga och praktiska förutsättningarna för kamerabevakning i den enskildes bostad

Beslutsunderlag

- Motion (SD) övergrepp i äldreomsorgen, SOC Hid: 2026.837

Henric Barsk
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Socialförvaltningens ledningsgrupp

Motion till KF Luleå: Övergrepp i äldreomsorgen

Under de senaste åren har ett mönster vuxit fram i svensk äldreomsorg som är så allvarligt att det borde ha utlöst en krishantering på nationell nivå. Äldre kvinnor är en mycket sårbar grupp i vårt samhälle.

Kvinnor har våldtagits och sexuellt utnyttjats inom hemtjänst och på äldreboende. Det har skett i deras hem, i duschar och på toaletter av personal inom äldreomsorgen.

Sedan 2021 har 400 - 600 våldtäkter mot kvinnor över 60 år polisanmälts. Hälften av dessa har skett inom äldreomsorgen. Mörkertalet är stort. Gärningsmännen är kraftigt överrepresenterade från länder där synen på kvinnor, sexualitet och kroppslig autonomi skiljer sig markant från den västerländska.

Britt-Inger Saveman, professor emerita i omvårdnad vid Umeå Universitet har forskat om våld mot äldre i 40 år. Hon anser att män inte skall utföra intima uppgifter som duschning och nedre toalett på kvinnor.

Ytterligare åtgärd är att ha kameraövervakning i klientens bostad i sovrum och hygienrum. Dessa filmer skall ingen annan ha tillgång till förutom polis vid brottsmisstanke och filmerna ska raderas kontinuerligt efter viss tid. Detta för att värna klientens och personalens integritet. Det är förebyggande och dessutom viktigt för personalens skydd att snabbt bli friad från misstankar vid anmälningar. Det här skall givetvis godkännas av klienten och i förekommande fall av anhöriga, god-man eller förvaltare.

De aktuella kontrollerna i belastnings- och misstankeregistret kan bara i mindre utsträckning minska risken för övergrepp. Detta enligt kriminologisk analys.

Trådlösa kameror med rörelsesensor massproduceras idag så det torde inte vara en ekonomisk fråga.

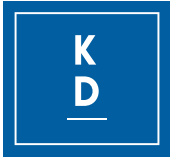
Sverigedemokraterna vill :

1: Att Luleå kommun påbörjar ett arbete med målet att kvinnlig personal alltid närvarar vid intimvård av kvinnliga klienter.

2: Att Luleå kommun utreder möjligheten att erbjuda alla klienter kameraövervakning i sovrum och hygienrum.

Luleå 260222

Ingrid Cannerfelt SD Luleå

Luleå, 3 december 2025

BYT UT BEGREPPET BRUKARE

I Luleå ska vi ge en värdig omsorg.

Begreppet "brukare" används inom kommuns socialtjänst för personer som får, eller som utreds för att få, individuellt behovsprövade insatser.

Luleå Kommun har i november 2025 lämnat en slutrapport över den genomlysning som gjorts efter uppkomna missförhållanden vid ett omsorgsboende. I slutrapporten benämns de boende som brukare flertal gånger.

Under många år har enskilda individer, anhöriga och organisationer påtalat lokalt och nationellt att ordet brukare är direkt olämpligt att använda. Uttrycket upplevs förminskande, irriterande och beskriver något som tär på resurser. Även Socialstyrelsen uppmuntrar till att använda annat uttryck.

Tänk om vi i slutrapporten från socialförvaltningen skulle ha läst ordet "hyresgäst" istället för "brukare". Det tänker en del skulle ha känts mer värdigt de boende som inte fått de dom betalat för.

Vi Kristdemokrater föreslår därför att

Socialnämnden ges i uppdrag att utreda var och när begreppet brukare kan bytas ut mot ett eller flera mer lämpliga begrepp i sina verksamheter.

Samuel Ek

KD Luleå

Förslag till beslut gällande motion (KD) byt ut begreppet brukare

Ärendenr 2025/1581-1.1.1.5

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att rekommendera kommunfullmäktige att avslå motionen.

Sammanfattning av ärendet

Samuel Ek (KD) har 2025-12-03 inkommit med en motion Byt ut begreppet brukare. Motionen har anmälts vid kommunfullmäktige 2025-12-15.

Motionären föreslår att:

- Socialnämnden ges i uppdrag att utreda var och när begreppet brukare kan bytas ut mot ett eller flera mer lämpliga begrepp i sina verksamheter.

Motionären framför att begreppet "brukare" används inom kommunens socialtjänst för personer som får eller som utreds för att få individuellt behovsprövade insatser. Motionären reagerar på att Luleå kommun i november 2025 i slutrapporten över den genomlysning som gjorts vid ett omsorgsboende benämner de boende som brukare ett flertal gånger. Motionären hade önskat att begreppet hyresgäster användes i stället.

Socialförvaltningens yttrande

Motionären vill att socialförvaltningen ska utreda var och när begreppet brukare kan bytas ut mot ett eller flera mer lämpliga begrepp i sina verksamheter. Motionären har reagerat på att begreppet brukare används ett flertal gånger i slutrapporten över den genomlysning som gjorts vid ett vård- och omsorgsboende. Socialförvaltningen avser inte att utreda begreppet brukare. Anledningen är att socialförvaltningen följer Socialstyrelsens termbank som innehåller nationella begrepp för fackområdet vård och omsorg. Begreppen har analyserats enligt terminologilärans metoder och principer och förankrats i bred remiss till kommuner, regioner, myndigheter och andra organisationer.

I mötet med individen använder socialförvaltningen individens namn som utpekar just den individen. Men i samhället behövs också termer för övergripande begrepp. Exempelvis när vi vill tala om en grupp av unika individer med den gemensamma nämnaren att de får individuellt behovsprövade insatser av något slag från socialtjänsten. Termen brukare står för ett övergripande begrepp och kan användas när gruppen brukare är i blickfånget. Begreppet brukare används även i lagtext, exempelvis 8 kapitlet 3

§ kommunallagen, där brukarinflytande regleras. Det är viktigt att socialförvaltningen följer nationella begrepp och benämningar.

Det finns ingen motsättning mellan att i det personliga mötet använda individens namn och bemöta den unika personen individuellt och att i rapporter eller statistik som berör gruppen använda begreppet brukare.

Mot bakgrund att brukare används i lagstiftning samt att kommunen tillämpar Socialstyrelsens begreppsbank och tilltalar brukare vid namn i individuella sammanhang anser socialförvaltningen inte att det finns anledning att utreda begreppet vidare.

Dialog

Motionen har remitterats till socialförvaltningen för beredning. Förvaltningen har analyserat förslaget i dialog med berörda verksamhetsområden. Bedömningen har grundats på relevanta styrdokument och erfarenheter från verksamheten.

Beslutsunderlag

Motion (KD) Byt ut begreppet brukare, SOC Hid: 2025.3769

Lisbeth Fredriksson Wiklund
Kvalitetsstrateg

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Socialförvaltningens ledningsgrupp

Förslag till beslut gällande kommun-, andels- och fördelningstal gällande mottagande av nyanlända 2027

Ärendenr 2026/1113-3.9.0.1

Socialförvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner Migrationsverkets preliminära förslag för 2027 avseende kommuntal, fördelningstal för skyddssökande samt andelstal för ensamkommande barn.
2. Socialförvaltningen uppdras att genomföra och följa upp en fördjupad riskanalys ur brukarperspektiv med särskilt fokus på kompetensförsörjning, arbetsmiljö, handläggningstider, tillgång till insatser samt verksamheternas samlade kapacitet att möta målgruppens behov.
3. Resultatet av riskanalysen och eventuella behov av riskreducerande åtgärder ska återrapporteras till socialnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Länsstyrelsen i Norrbottens län har lämnat Migrationsverkets preliminära förslag till kommun-, andels- och fördelningstal för mottagandet 2027. För Luleå kommun innebär förslaget ett kommuntal om 25 nyanlända, ett fördelningstal om 37 skyddssökande enligt massflyktsdirektivet och ett andelstal om 6,91 promille för ensamkommande barn.

Socialförvaltningen bedömer att förslaget kan hanteras inom kommunens planering. För att säkerställa kvalitet, rättssäkerhet och tillgänglighet föreslås att förvaltningen genomför och följer upp en fördjupad riskanalys ur brukarperspektiv, med särskilt fokus på kompetensförsörjning och verksamheternas kapacitet.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Migrationsverkets förslag omfattar mottagande av nyanlända, skyddssökande enligt massflyktsdirektivet och ensamkommande barn under 2027. Talen är preliminära och fastställs senast i december 2026. Kommuner som önskar ett högre eller lägre kommuntal, eller en omfördelning av fördelnings- eller andelstal, ska meddela Länsstyrelsen i Norrbottens län senast den 23 oktober 2026.

Förvaltningens bedömning

Socialförvaltningen bedömer att Luleå kommun kan ställa sig bakom de preliminära talen. Mottagandet förutsätter fortsatt planering av

kompetensförsörjning, boende, familjehem, stödinsatser och samverkan mellan berörda verksamheter och externa aktörer.

Konsekvenser för barn och unga

Ur ett brukarperspektiv är det viktigt att mottagandet inte leder till försämrad tillgänglighet, längre handläggningstider eller minskad kvalitet i stödet till barn, unga och familjer. En fördjupad riskanalys ska därför identifiera och förebygga risker samt säkerställa att barnets bästa och en rättssäker handläggning upprätthålls.

Konsekvenser för kompetensförsörjningen

Mottagandet kan påverka behovet av socialsekreterare, familjehemssekreterare, familjehem och andra stödresurser. Kompetensförsörjning, arbetsbelastning och verksamheternas samlade kapacitet behöver därför följas under år 2027. Resultatet ska ligga till grund för eventuella riskreducerande åtgärder.

Dialog

Beredningen har utgått från Migrationsverkets preliminära förslag, förmedlat av Länsstyrelsen i Norrbottens län. Dialog behöver genomföras inom socialförvaltningen och med övriga berörda kommunala verksamheter inför den fortsatta planeringen och riskanalysen. Riskanalysen ska särskilt beakta konsekvenserna för barn, unga och familjer som berörs av mottagandet.

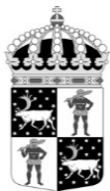
Beslutsunderlag

- Migrationsverkets förslag på kommun-, andels- och fördelningstal för Norrbottens län 2027, SOC Hid: 2026.3409

Anna Saxin
Verksamhetschef

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen i Norrbottens län
Verksamhet IFO vuxna
Verksamhet IFO barn och unga

Länsstyrelsen
Norrbotten

Information

Datum
2026-09-15

1 (6)

Migrationsverkets förslag på kommun-, andels-, och fördelningstal för Norrbottens län 2027

Länsstyrelsen i Norrbottens län vill med detta brev delge Migrationsverkets förslag på fördelning gällande mottagandet av nyanlända, ensamkommande barn samt skyddssökande enligt massflyktsdirektivet för Norrbotten 2027. Skattningarna är baserade på Migrationsverkets prognos från juli 2026.

Informationsbrevet skickas till samtliga kommunbrevlådor i länet samt till de integrationsansvariga tjänstepersoner som ingår i Länsstyrelsens strateginätverk för mottagande- och bosättningsfrågor.

I bilagorna i detta brev presenteras Migrationsverkets förslag på 2027 års: - Kommuntal (nyanlända) - Andelstal i promille (ensamkommande barn) - Fördelningstal (nya skyddssökande enligt massflyktsdirektivet)

Den 9 oktober bjuder Länsstyrelsen in till en digital informationsträff där det finns möjligheter att ställa frågor om nästa års flyktingmottagande och undersöka eventuella möjligheter för omfördelning av mottagande mellan länets kommuner. Länsstyrelsen bjuder in integrationssamordnare samt kontaktpersoner för ensamkommande barn. Vill du delta på mötet och inte är inbjuden, meddela oss så skickar vi en inbjudan.

Vid frågor är ni välkomna att kontakta Länsstyrelsen via telefon eller e-post, se kontaktuppgifter nedan.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta, Malin Gotthold, för frågor på telefon 010-2255231 eller via e-post malin.gotthold@lansstyrelsen.se alternativt Christoffer Eriksson på telefon 010-225 53 18 eller via epost; christoffer.e.eriksson@lansstyrelsen.se

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel. Telefonnummer finns längst ner på första sidan.

Om förändringar i kommuntalsprocessen

2026-09-15

Migrationsverket har den 4 augusti lämnat förslag till regeringen på antalet nyanlända personer som har behov av anvisning till kommun under 2027 enligt Lag (2026:1326) om bosättning för vissa nyanlända invandrare. Denna nya bosättningslag ersätter Lag (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning från och med 1 januari 2027.

Inför nya lagens ikraftträdande har ett flertal förändringar av kommuntalsprocessen införts.

Befintliga skyddssökande i kommunen syns inte längre i kommuntalen. Personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som anvisats en kommun för boende enligt fördelningstal kommer från och med 2027 inte längre omfattas av anvisning på kommunal vid folkbokföring. Därför ingår den målgruppen inte i redovisat kommunal, men omfattas likväl av rätten till boende i 36 månader enligt ny bosättningslag. Kommunerna behöver därmed själva beakta också denna grupp i planeringen och beräkningen av det samlade mottagandet under 2027.

Ny beslutsordning

Migrationsverket ansvarar för att i slutet av 2026 fatta beslut om talen för kommunernas mottagande 2027. Länsstyrelsen uppdrag är att bistå Migrationsverket i denna beslutsprocess. Länsstyrelsen ansvarar även för att möjliggöra dialog och att ta emot information från kommunerna om eventuella önskemål om högre eller lägre mottagande.

Ny nationell fördelningsmodell

Länstalen har tagits bort och omfördelning av kommuntalen kan nu genomföras över hela landet. Efter att länsstyrelserna förmedlat kommunernas önskemål ansvarar Migrationsverket för en omfördelningsprocess på riksnivå.

En kommun kan önska om ett högre eller lägre mottagande. Ett övre riktmärke ("tak") har införts med egen kolumn i kommuntalstabellen. Om en kommun önskar ett högre tal än det övre riktmärket behöver kommunen komplettera detta önskemål med en skriftlig motivering. I vilken grad en kommuns önskemål kan mötas är avhängt andra kommuners önskemål. Observera att oavsett önskemål är kommuner fortsatt skyldiga att ta emot nyanlända på anvisning från Migrationsverket.

Stegen i det nya kommuntalsförfarandet

1. En kommun tar emot Migrationsverkets förslag på preliminära kommunal.

2026-09-15

2. Kommunen fattar beslut om att nöjdförklara sig eller önska högre eller lägre kommuntal i förhållande till det föreslagna talet.
3. Den kommun som är nöjd med sitt kommuntal behöver inte meddela Länsstyrelsen detta och kommer att få det kommuntalet för 2027 (förutsatt att regeringen i september beslutar om anvisningsbara tal i linje med Migrationsverkets förslag).
4. Önskemål om högre eller lägre tal skickas till Länsstyrelsen Norrbotten senast den 23 oktober 2026.
5. Länsstyrelserna meddelar Migrationsverket de önskemål som inkommit.
6. Migrationsverket omhändertar önskemålen i en systematiserad process i vilken de önskemål som går att möta, helt eller delvis, ger ett nytt utfall för kommuntalen i berörda kommuner.
7. Efter omfördelningsprocessen går Migrationsverket till beslut om kommuntal. Det innebär att kommuner som önskar ett högre eller lägre kommuntal får sitt besked om slutligt kommuntal för 2027 i december 2026.

Bilaga 1: Preliminära föreslagna kommuntal nyanlända för 2027 **Bilaga 2:** Föreslagna fördelningstal skyddssökande för 2027 **Bilaga 3:** Föreslagna andelstal i promille ensamkommande barn för 2027

Bilaga 1

Kommuntal 2027 - nyanlända

Migrationsverkets preliminära förslag	Totalt
beräknat anvisningsbehov hela riket: 1.600	Beräknad
fördelning av anvisningsbara platser för målgruppen som omfattar kvotflyktingar, nyanlända före detta asylsökande i Migrationsverkets boenden samt de personer med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet som idag bor inom Migrationsverkets boenden (inklusive institutionsboende) och som behöver anvisas till en kommun för bosättning.	

2026-09-15

Kommunal och övre riktmärke för kommunal		Utfall	Övre riktmärke
Norrbottens Län	Arjeplog	1	5
	Arvidsjaur	2	11
	Boden	3	34
	Gällivare	7	34
	Haparanda	1	11
	Jokkmokk	1	9
	Kalix	6	26
	Kiruna	8	42
	Luleå	25	117
	Pajala	2	10
	Piteå	16	75
	Älvsbyn	0	7
	Övertorneå	0	4
	Övertorneå	1	7

Sista kolumnen innebär det övre taket för de som önskar ta emot fler än föreslaget kommunal.

Bilaga 2

Fördelningstal 2027 - skyddssökande

Totalt beräknat anvisningsbehov hela riket: 3.200

Beräknad

fördelning av anvisningsbara platser för målgruppen skyddssökande enligt massflyktsdirektivet:

Norrbottens Län	Arjeplog	1
	Arvidsjaur	0
	Boden	7
	Gällivare	10
	Haparanda	4
	Jokkmokk	3
	Kalix	9
	Kiruna	13

2026-09-15

	Luleå	37
	Pajala	3
	Piteå	26
	Älvsbyn	0
	Övertorneå	2
	Övertorneå	1

Gällande fördelningstal är omfördelning, liksom tidigare år, endast möjlig mellan kommuner inom respektive län utifrån förutsättningen att det aggregerade fördelningstalet på länsnivå förblir oförändrat.

Kommuner som önskar omfördela fördelningstal mellan varandra meddelar detta till Länsstyrelsen Norrbotten senast den 23 oktober.

Talen som redovisas är preliminära och kommer att fastställas senast i december 2026.

Bilaga 3

Andelstal 2027 – ensamkommande barn

Totalt beräknat anvisningsbehov hela riket: 250 (varav 150 asyl och 100 skyddssökande enligt massflyktsdirektivet) Beräknad fördelning på anvisning av målgruppen ensamkommande barn: (Preliminär andel i promille)

Norrbottens Län	Arjeplog	1
	Arvidsjaur	1
	Boden	2
	Gällivare	1,41
	Haparanda	1
	Jokkmokk	1
	Kalix	1,36
	Kiruna	2,08
	Luleå	6,91

2026-09-15

	Pajala	1
	Piteå	3,7
	Älvsbyn	1
	Övertorneå	1
	Övertorneå	1

Kommunerna ansvarar för mottagande av asylsökande ensamkommande barn medan Migrationsverket ansvarar för att anvisa en kommun för mottagande av barnet. Samtliga kommuner kan omfattas av anvisning för mottagande av asylsökande ensamkommande barn och därav tilldelas kommunen alltid en andel om minst en promille för nästkommande år.

Länsstyrelsen har i uppdrag att möjliggöra omfördelning av andelarna mellan kommuner i länet, men länets totala andel kan inte höjas eller sänkas.

Kommuner som önskar omfördela andelar mellan varandra meddelar detta till Länsstyrelsen Norrbotten senast 23 oktober.

Talen som redovisas är preliminära och kommer att fastställas senast i december 2026. För att räkna ut det antal barn som en kommun kan förväntas ta emot under året används kommunens andel i promille gånger det totala antalet ensamkommande barn som Migrationsverket bedömer kommer behöva anvisning under året. Enligt senaste prognosen är den siffran 250.

Observera att ensamkommande barn som anvisas på anknytning till en kommun anvisas utöver kommunalssystemet, men tillgodoräknas kommunens måluppfyllelse för mottagande.